

Els noms de les plantes

A

- ABACÀ, s. [*Musa textilis*] : Espècie de cànem tèxtil.
- ABELLA (Flor de l' —), s. [*Ophrys aptifera*, Huds.] : Dita així per les imatges o figures de les flors d'aquestes orquídies.
- ABRULL : Sin. CANDELL.
- ABSENTA, s. [fr. *Absinthe*] : Licor, com la *ginebra*, tret del DONZELL.
1. ACÀCIA (Falsa —), s. [*Robinia pseudo-acacia*, L.] : La paraula s'interpreta punxegut.
2. ACÀCIA (de tres punxes), s. [*Gleditschia triacanthos*, L.] : Arbre d'adornament de certs llocs o passeigs.
3. ACÀCIA ROSA, s. [*Robinia hispida*].
- ACÀCIA TAPARERA (de flors sedoses), s. [*Acacia julibrizin*].
- ACANT, s. [*Acanthus mollis*, L.] : Nom de planta; ales d'àngel.
- ACERÍNIES : La blada és el *pseudoplatanus*, L., i l'auró o *arrugat* és el *campestre* (*acer*), L.
- ACÒNIT (salutífer), s. [*Aconitum napellus*, L.] : Herba ranuncúlacia medicinal; se n'usen les fulles i l'arrel. Té boniques flors blaves. Es troba abundant a Tagast de Berga i a Núria.
- ADIANTE, s. [*Adiantum*] : Herba criptògama, capillera, medicinal si es cull al seu temps. (*Adiantum capillus Veneris*, L.)
- ADRULLS O DRAGULLS, q. v.
- AGÀRIC, s. : Nom de bolet, principalment el *polyporus*, Fr.
- AGÀVIES, s. [*Agave*] (americana) : L'atzavara. La disposició fructífera de la planta és arquitectural; els nois solen jugar-hi. Sin. *guitarrons* (Vilanova).
- AGRAM NEGRE, s. [*Potentilla reptans*, L.].
- AGRASSERA, s. [*Uva críspa*, L.] : V. RIBER.
- AGRELLES, s. [*Rumex acetosa*, L.] : Sin. VINAGRELLA, VINAGRETES (La Seu).
- AGRELLETES, s. [*Oxalis acetosella*, L.].
- AGRIFOLI, s. : Boix grèvol.
- AGRIMÒNIA, s. [*Eupatòria*, L.] : Una rosàcia medicinal antiga.
- AGRULLS, s. [*Ononis*, L.].
1. AGULLES, s. [*Scandix pecten Veneris*, L.] : És semblant a pues de pinta.
2. AGULLES, s. [*Geranium sanguineum*, L.; *Erodium moschatum*; *Herodium malacoides*, Willd.] : V. GERANI.
- AGULLÓ, s. : Espina.
- ALADERN, s. [*Rhamnus alaternus*, L.].

- ALAMBÓ, s. : Nom d'un fruit.
- ALAMBONER, s. : Nom de planta.
- ALBA [*Populus alba*, L.]: Sin. ÀLBER, POLL i POLLANC(RE).
- ALBERCOQUER, s. [*Armeniaca*, *prunus*, L.].
- ALBERGÍNIA, ALBERGINERA, s. [*Solanum esculentum* i *melongena*].
- ALBÓ, s. : Nom de planta.
1. ALFÀBREGA, s. [*Ocimum basilicum*].
2. ALFÀBREGA DE FULLA MENUDA [*Ocimum minimum*].
3. ALFÀBREGA DE PASTOR [*Mentha aquatica*, L., *glabrata*].
- ALFALS (melgó), s. [*Medicago sativa*, L.].
- ALGA MARINA, s. [*Bryon marimum*].
- ALIGUER MATONER, s. [*Viburnum opulus*, L.].
- ALISMÀCIES : La *Sagittaria*; el plantatge d'aigua, espècie bonica de llocs humits com els ranuncles, des de la costa a les valls pirenenques.
- AL-LIÀRIA, s. [*Sisymbrium*, Scop.].
- ALMEC, s. [*Calamita*, *thus judaeorum*].
- ALMEGÓ, s. [*Melilotus officinalis*, Lam.].
- ALMESQUINS, s. [*Narcissus jonquilla*, L.].
- ALOC, s. [*Vitex agnuscastus*, L.]: V. VERBENA.
1. ALTIMIRA, s. [*Saxifraga catalaunica*].
2. ALTIMIRA, s. [*Artemisia vulgaris*, L.].
1. ALZINA, s. [*Quercus ilex*, L.].
2. ALZINA GLANERA O DE GLANS.
3. ALZINA SURERA, s. [*Quercus suber*, L.].
- ALZINETA, s. [*Teucrium chamaedrys*, L.].
1. ALL, s. [*Allium sativum*, L.].
2. ALL DE BRUIXA, s. [*Allium roseum*, L.; *multiflorum*, DC.; *polyanthum*, *ornithogalum umbellatum*, L.].
3. ALL COLOMBÍ, s. [*Allium fallax angulosum*, DC.].
4. ALL DE CULEBRA, s. [*Allium vineale*, L.].
5. ALL D'OLOR, s. [*Allium odorum*].
1. ALLASSA, s. [*Galanthus nivalis*, L.].
2. ALLASSA, s. [*Allium triquetrum*, L.].
- AMARANT, s. [*Amarantus*, *Gomphrena*] : Són les perpetuïnes, també de cultiu en jardins, pels colors i forma de les flors que difícilment es marceixen.
- AMETLLER, s. [*Amygdalus communis*, L.] : Arbre rosaci, d'oleaginosa llavor, medicinal, també, dolça i amarga.
- ANAJÚS, s. [*Vaccinium myrtillus*, L.].
1. ANANÀ, s. [*Ananassa sativa*] : *Bromelia ananas* : pinya d'Amèrica (bromeliàcia). V. BANANA.
- ANET, s. [*Anethum graveolens*, L.].
- ANGÈLICA, s. [*Angelica silvestris*, L.].
- *ANGELETS, s. [*Centaurea cyanus*, L.] : Sin. BLAUETS.
- *ANGELINS, s. [*Teucrium pyrenaicum*, L.].
1. ANÍS (matafaluga), s. [*Pimpinella anisum*].
2. ANÍS ESTRELLAT [*Illicium anisatum*].
- ANTERA, s. : Part essencial de la flor masculina que conté el pòllen.
- APAGALLUMS, s. [*Sisymbrium Irio*, L.].
- APEGALÓS (rèbula), s. *Galium aparine*, L.].

- I. API, s. [*Apium graveolens*, L.; *apium sativum*].
2. API BORD, s. [*Apium silvestre*; *Levisticum officinale*, K.].
3. API DE CAVALL [*Smyrniolum satrum*, L.].
- ARANYES, s. pl. [*Nigella damascena*, L.]: V. ABELLA.
- ARANYONER (aranyó), s. [*Prunus spinosa*, L.].
- ARAUGÍ BORD, s. [*Prasium majus*, L.].
- ARBOÇ (arbocer, arbocera, arboceda), s. [*Arbutus unedo*, L.].
- I. ARBRE BLANC, s. [*Populus alba*, L.].
2. ARBRE CÈLIBE, s. [*Acer pseudoplatanus*, L.].
3. ARBRE DE JUDAS (de l'amor) [*Cercis siliquastrum*, L.]: Sin. GARROFER BORD.
4. ARBRE NEGRE [*Alnus*, Gaertn.]. V. VERN.
5. ARBRE DEL PARADÍS [*Elaeagnus angustifolius*, L.].
6. ARBRE DE LA PASQUA [*Poinsettia pulcherrima*].
7. ARBRE POLL, s. [*Populus nigra*, L.].
8. ARBRE SANT (cinamom) [*Melia azedarach*, L.].
9. ARBRE DE LA SEDA [*Gomphocarpus fruticosus*, R. Br.].
- IO. ARBRE DE LA TINTA (Men.) [*Phytolacca decandra*, L.].
- II. ARRRE DE LA VIDA [*Thuja orientalis et occidentalis*].
- I. ARÇ, ARÇOS, s. pl. [*Crataegus*, *Prunus*, L.].
2. ARÇ BLANC (cirerer de pastor; cirera) [*Oxyacantha*, *Crataegus monogyna*, Jcq.].
3. ARÇ NEGRE [*Rhamnus lycioides*, K.; *Prunus spinosa*, L.]: V. ARANYONER.
4. ARÇ DE TANQUES (septicola) [*Lycium europaeum*, L.].
- ARENDADES, s. [*Rumex pulcher*, L.] (poligonàcia).
- I. ARGELAGA, s. [*Genista scorpius Calycotome*, Lk.; *Cytisus spinosus*, DC.].
2. ARGELAGA MARINA, s. [*Calycotome spinosa*, Lk.].
- ARITJOL, s. [*Smilax aspera*, L.].
- ARMALA, s. [*Peganum harmala*].
- ARMOLL (blet moll), s. [*Atriplex hortensis*, L.].
- ÀRNICA, s. [*Arnica montana*, L.]: *Tabac de muntanya*, que fa estornudar. *Herba de cop*, de la qual s'usen les flors (tintura) i l'arrel. És medicinal, i és pròpia de les altes muntanyes, però no del Montserrat ni del Sant Llorenç.
- AROMER, s. [*Acacia farnesiana*].
- ARRACADES (sanguinària blanca), s. [*Paronychia argentea*, Lam.].
- I. ARRÒS, s. [*Oryza sativa*, L.].
2. ARRÒS DE BRUIXA [*Sedum acre*, L.].
3. ARRÒS DE PARDAL [*Sedum altissimum*, Poir.] (Conca de Tremp). Pan d'audet (Aran).
4. ARRÒS DE PARET (crespinell blanc, raïm de llop) [*Sedum album*, L.].
- ASCALUNYA, s. [*Allium ascalonicum*, L.].
- ASPÀLAT, s. [*Aspalathus*, *Anthyllis Hermanniae*, L.].
- ASSOTA-CRISTS, s. [*Picnomanacarna*, Cass.].
- ASSUTZENA, s. [*Lilium candidum*, L.]: V. LLIRI, IRIS.
- ASTRÀGAL, s. [*Astragalus*, L.].
- I. ATZAVARA (pita), s. [*Agave americana*, L.]: V. AGÀVIES.
2. ATZAVARA VERA [*Aloe umbellata*].
- ATZEROLER, s. [*Crataegus azarolus*, L.].

- AURÓ, s. (arrugat, uró) [*Acer monspessulanum*, L.].
- AVELLANA TORRADA, s. [*Cynoglossum officinale*, L.].
- AVELLANER, s. [*Corylus avellana*].
- AVENA, s. [*Zizania*].
- AVET, s. [*Abies pectinata*, DC.].
- B
1. BABOLS (rosella), s. [*Papaver rhoeas*, L.].
2. BABOLS CAPELLANS [*Lepidium draba*, L.; *Cardaria*].
- BACALLANS (tripó, tripons), s. [*Verbascum thapsus*, L.].
- BADABADOC : Sin. ROSELLA.
- BADIANA, s. [*Artemisia dracunculus*, L.; *Illicium anisatum*, Mag-nol.].
- BADOLES, s. [*Rumex scutatus*, L.] (Girona).
- BAJOCA (mongetes), s. [*Phaseolus vulgaris*, L.].
- BALADRE (adelfa), s. [*Nerium oleander*, L.].
- BALCA, s. [*Typha*, L.]: Sin. BOGA.
- BÀLEG, s. : Nom de planta.
- BÀLSAM, s. [*Kleinia ficoides*, L.]: Planta carnosa, composta tubulífera, de flor blanca, amb les anteres grogues. És de jardí.
- BALSAMER (balsamilla, balsamina), s. [*Momordica balsamina*, L.].
- BALLARIDA, s. [*Hypecoum grandiflorum*, Bent.]: Papaveràcia dels sembrats. Té la flor groga.
- BALLARUC (cassanella), s. : Excrescència produïda per la picada de cerres insectes en els roures i sureres, principalment, rodones com bales i més o menys lleugeres. Són tanníferes.
- BALLESTERA (Herba —) [*Veratrum album et nigrum*, L.]: Herba de la família del còlquic. V. HEL·LÈBOR, BALADRE.
- BAMBÚ, s. [*Bambusa arundinacea*].
- BANANA (bananer), s. : *Musa* del Paradís o *Sapientum* de l'Àfrica i de les dues Índies. És la figuera d'Adam.
- BANÚS, s. [*Ebenus Diospyros*, L.].
1. BANYA DE CABRA, s. [*Lathyrus aphaca*, L.].
2. BANYA DE CABRA, s. [*Trigonella Fenum graecum*, L.].
- BARBA DE CABRA (barbeta), s. [*Tragopogon pratensis*, L.].
- BARBA DE FRARE, s. [*Tragopogon porrifolius*, L.].
- BARBALLA, s. [*Plantago coronopus*, L.]: V. CUIXA-BARBA.
- BARBALLERES, s. [*Scorzonera macrocephala*, L.].
1. BARBALLÓ, s. [*Lavandula latifolia*, Vill.].
2. BARBALLÓ, s. [*Lavandula vera*, DC.].
- BARDANA, s. [*Lappa minor*, DC.].
- BARDISSA (bardisser, esbarzer, romeguera, bardissar), s. [*Rubus thyrsoideus*, Wimm.].
- BARDISSER, s. [*Rubus thyrsoideus*].
- BARRALETES, s. [*Muscari racemosum*, DC.].
1. BARRELLA, s. [*Salsola soda*, L.].
2. BARRELLA PUNXOSA (*calvescens*) [*Salsola kali*, L.]: Sin. ESPINADELLA. Pròpia dels arenys marítims salobres.
- BARRETETS, s. [*Umbilicus pendulinus*, DC.]: Té aquest nom per la forma. Creix en llocs rocosos humits.
- BASILICÓ, BASILICONS, s. [*Ocimum*, L.; *Calamintha*]: V. AL·FÀBREGA.

- BEC DE CIGONYA, BEC DE GRUA, s. [*Erodium ciconium*, Willd.]: És de la família dels geranis.
- BEÇ, s. [*Betula alba*, L.].
- BEDOLL, s. [*Betula alba*].
- BEGÒNIA, s. [*B. discolor*, R. Br.]: Flor de jardí; ve del Mèxic. És monoïca.
- BELLADONA, s. [*Atropa belladonna*, L.]: El nom genèric fa referència a una de les parques (Bella dama).
- BELLERACA, s. [*Heracleum panaces*, L.]: Planta d'Hèrcules.
- BELUGADÍS, s. [*Briza minima*].
- BELUGADISSA (herba), s. [*Briza media, minor*, L.]: Gramínies elegants, de florescència trèmula.
- BENJAMINA, s.: Nom de planta.
- BENJUÍ, s. [*Styrax benzoin*]: Com l'estorac (*officinale*, L.), la mirra i l'encens, fa molt bona olor: Fumigatoris excel·lents. L'àcid benzoic i els benzoats són coneguts i vulgars com a bons medicaments, que també es produeixen artificialment o sintètica.
- BERBENA, s. [*Verbena officinalis*, L.]: És oficial, de la família de la marialluïsa.
- BERGAMOTA, s. [*Citrus limetta*, Risso.; *Citrus bergamia*]: Arbre de les pomes d'or del Jardí de les Hespèrides. És procedent de l'Àsia, on és cultivat.
- BERGAMOTER, s.: És un *Citrus limetta*, però es diu igualment d'una menta (*citrata*); la marialluïsa i la melissa fan una olor així típica. L'essència és usada en perfumeria.
- BESNEULA, s. [*Hypoglossum*, *Ruscus*, L.].
- BETÒNICA, s. [*Betonica officinalis*, L.].
- BISTORTA, s. [*Polygonum bistorta*, L.].
- BLADA, s. [*Acer italium vel opulifolium*, Willd.].
1. BLAT, s. [*Triticum vulgare*, Vill.].
2. BLAT BORD, s. [*Aegilops*, L.].
3. BLAT DEL DIABLE, s. [*Echinaria capitata*, Desf.].
4. BLAT DE MORO, s. [*Zea mays*, L.].
5. BLAT NEGRE: V. FAJOL.
6. BLAT ORB [*Uredo carbo*, DC.].
- BLAUETS, s. [*Centaurea cyanus*, L.]: Té aquest nom degut al seu color.
1. BLEDA, s. [*Blitum*, *Beta*, T.; *Rumex*, L.].
2. BLEDA, s. [*Beta vulgaris*].
3. BLEDA RAVE, s. [*Beta rapacea*].
- BLENERA, s. [*Verbascum thapsus*, L.; *Verbascum Phlomis lychnitis*, L.].
- BLET, s. [*Amarantus blitum*, L.]: V. MORELLA, MALCORATGE, BLEDA.
- BOGA, s. [*Typha latifolia*, *typha angustifolia*, L.].
1. BOIX, s. [*Buxus sempervirens*, L.].
2. BOIX GRÈVOL [*Ilex aquifolium*, L.].
3. BOIX MASCLE [*Ruscus aculeatus*, L.].
- BOIXERICA, s.: El boix de Núria.
- BOIXEROLA, s. [*Arctostaphylos officinalis*, Wimm.].
- BOLBS: Escalunyes de Megara.
- BOLES DE NEU, s. [*Viburnum opulus*, L.].
- BOLITX, s. [*Anacyclus valentinus*, L.; *Matricaria chamomilla*, L.].
- BOLSEIES, s. [*Alyssum spinosum*, L.].
- BON ARBRE, s. [*Sambucus nigra racemosa*, L.]: Sin. SAÜQUER

- BONETS, s. [*Evonymus europaeus*, L.] : Arbust útil, el qual es troba en jardins.
- *BONIATO, s. [*Batatas edulis*, Chois.] (de Menorca).
- BORDANY, s. : Nom de planta.
- *BORDIOL, s. [*Cistus laurifolius*, L.].
- BORRAJA, s. [*Bor(r)ago officinalis*, L.].
- BORRISSOL, s. [*Stellaria media*, Vill.].
1. BOTJA, s. [*Artemisia campestris*, L.].
2. BOTJA D'ESCOMBRES, s. [*Dorycnium suffruticosum*, Vill.] : Sin. AJOCAPERDIUS.
3. BOTJA PELUDA, s. [*Dor. hirsutum*, DC.].
4. BOTJA PUDENT, s. [*Artemisia arragonensis*, Lam.].
- BOTGES DE SANT JOAN, s. : V. ESPERNALLAC.
- BOTONS DE GOS, s. [*Orchis*, L.].
- BOTONS D'OR, s. [*Ranunculus repens*, L.].
- BOTXETA, s. [*Alyssum spinosum*, L.].
- BOVA, s. [*Typha latifolia*, L.].
- *BRACERA, s. [*Centaurea aspera*, L.].
- BRIÒNIA, s. [*Bryonia dioica*, Jcq.] : Sin. CAR(A)BASSINA.
- BROIDA, s. [*Abrotonum* o *Artemisia*, L.] : Emparentada amb el donzell. És planta catalana.
- BRONSA, s. [*Calluna vulgaris*, Salisb.].
- BRÒQUIL, s. [*Brassica oleracea*, L.].
- BROSSA, s. [*Calluna vulgaris*] : Sin. BRUGA.
1. BRUC, BRUGUERA, s. [*Erica multiflora*, L.].
2. BRUC DE BOU, s. [*Erica arboorea*, L.].
3. BRUC D'ESCOMBRES, s. [*Erica scoparia*, L.] : Plantes formoses i característiques de boscos i mates (afraus).
4. BRUC FEMELLA, s. [*Erica scoparia*].
- BRUGA, s. : El bruc femella.
- BRUSC, s. [*Ruscus aculeatus*, L.] : Sin. RUSC, GALZERANS, BOIX MASCLE.
- *BUFALAGA, s. [*Passerina tinctoria*, Pourr.].
- BUFALLUMS, s. : Solem anomenar així certes compostes, per les flors, com angelets, que bufant s'escampen; com en les espigues dels cereals, es poden veure caminar i fer via.
- BUFANAGUES, s. [*Daucus carota*, L.].
- BUFETA DE GOS, s. [*Physalis alkekengi*, L.] : Planta solanàcia, que es troba per les vinyes. El nom és degut al calze de la flor, que és inflat i fa com una llanterna blanca, o campaneta de cloquer.
- BÚGULA, s. [*Ajuga reptans*, L.].

C

- CABEÇUDES, s. [*Microlonchus salmanticus et Clusii*, DC.] : Sin. BALEJA, GRANELLONS.
- CABELLERA DE LA REINA, s. [*Mesembryanthemum*, L.].
- CABELLS DE LA MARE DE DÉU, s. [*Cuscuta europaea*, L.] : Sin. PÈLS DE FARIGOLA.
- CABRAFIGA, s. [*Caprificus*].
- CABRULLA, s. [*Daucus*].
- CABRUNA, s. [*Psoralea bituminosa?*, L.] : V. HERBA CABRUNA, RUDA C.
- CACAUET, s. [*Arachis hypogaea*, L.].

- CÀDEC, s. [*Juniperus oxycedrus*, L.].
- CADELLS, s. [*Caucalis daucoides*, L.].
- CAFÈ, s. [*Coffea arabica*, L.].
- CAGAMUJA, s. [*Euphorbia lathyris*, L.].
- CAIRELL, s. [*Polygonum convolvulus*, L.].
- CAIRELLS : V. CASTANYA D'AIGUA.
- CAIRETES, s. [*Lathyrus sativus*, L.] : Sin. GUIXES.
- CALABRUIX, s. [*Crepis bulbosa*, Cass.] : Sin. CALABRUIXA.
- CALABRUIXES (liliàcies), s. [*Muscari comosum*, Mill.].
- CALAMENT : V. MENTA, REMENTEROLA.
- CALCIDA, s. [*Cirsium arvense*, Scop.] : Mena de cards que infesten les nostres vinyes i camps. L'arrel CALC- ja indica prou el mal que fan i les molèsties que causen.
- CALSINES, s. [*Cirsium arvense*] : Sin. CALSIDES.
- CALZE, s. : Peça de la flor, comunament verda, amb fulletes que, moltes vegades, són els sèpals. Per la forma de copa se li dona aquest nom. *Corol·la* és una petita corona, quasi sempre colorada i bellissimament colorada i olorosa.
1. CAMAMILLA, s. [*Matricaria chamomilla*, L.]. Matricària.
2. CAMAMILLA BORDA, s. [*Anthemis arvensis*, L.].
3. CAMAMILLA GROGA, s. [*Santolina chamaecyparissus*, L.] : V. ESPERNALLAC.
4. CAMAMILLA DE MUNTANYA O CORDONET SANTOL, s. [*Achillea pyrenaica*, Sibth.].
5. CAMAMILLA PUDENT, s. [*Anthemis cotula*, L.].
6. CAMAMILLA SEGURA, s. [*Leucanthemum Parthenium*, G. G.].
- CAMA-ROJA, s. [*Parietaria diffusa*, M. et K.] : Sin. MORELLA ROQUERA.
- CAMBRÓ, s. [*Rhamnus catharticus*, L.; *Rubus fruticosus*, L.].
- CAMBRONERA, s. [*Lycium europaeum*, L.].
- CAMEDRIS, s. [*Teucrium Chamadrys*, L.] : Sin. ALZINETA.
- CAMÈLIA, s. [*Camellia japonica*, L.] : Flor de jardí, que deu el seu nom als inventors, o al de persones a qui foren dedicades; totes tenen anàloga terminació. V. HORTÈNSIA, MAGNÒLIA.
- CAMELINA, s. [*C. sativa*, Fr.] : Crucífera oleaginosa, l'oli de la qual serveix per a la pintura. Liter., petit lli, com camamilla, petita poma o pometa; i així d'altres plantes, o perquè són petites o perquè quasi toquen a terra.
- CÀMFORA, s. [*Camphora*, Nees.] : De la família del llorer, i d'altres, com la labiada *Cedronella*, una planta que es distingeix, com la marialluïsa, per ésser *triphylla* i per la pròpia olor. Hi ha plantes que recorden la càmfora, com *camphorosma*. Sol venir de la Xina i del Japó.
- CAMOSINA : Es diu de certs fruits molt estimats per qualitats que fan que la fruita sigui d'un aroma i gust preferits, degut a èters i àcids, que, com els d'un vi bo, són preciosos i de bouquet.
1. CAMPANETA, s. [*Convolvulus sepium*, L.] : 1. Sin. CORRETOLES GRANS. 2. [*Convolvulus tricolor*, L.].

2. CAMPANETA BLAVA, s. [*Campanula persicifolia*, L.; *meaium*, L.].
3. CAMPANETA GRAN [*Campanula speciosa*, Pourr.]. (El rapunxó és la *Campanula rapunculus*, L., que es menja.)
- CAMPÀNULA : V. CAMPANETA.
- CAMPETX -O, s. [*Haematoxylon campechianum*, L.].
- CANDELEJA, s. : Avellaner (Urgell).
- CANDELERS, s. [*Geranium*, Lhér.]: Sin. : HERBA DE SANT ROBERT.
- CANDELL (abruñ), s. [*Caucalis*, Hoffm.].
- I. CÀNEM, s. [*Cannabis sativa*, L.].
2. CÀNEM BORD, s. [*Erigeron canadensis*, L.].
- CANONGES, s. [*Valerianella eriocarpa*, Desv.].
- CANTERETS, s. [*Androsace maxima*, L.].
- CANUDERA, s. [*Dentaria pinnata*, Lam.]: Sin. CÀNOQUERA (Santa Fe del Montseny). Crucifera.
- I. CANYA [*Arundo donax*, L.].
2. CANYA DOLÇA [*Saccharum officinarum*, L.]: Gramínia.
3. CANYA DE ROSARIS, s. [*Canna indica*, L.] (fr. balisier).
4. CANYA DE SUCRE [*Sorghum saccharatum*, Pers.].
- CANYAFELLERA (canyaferla) [*Ferula nodiflora*, L.].
- CANYAFÍSTULA, s. [*Cassia fistula*, L.; *Casia* (herba apiària)].
- CANYAMEL [*Arundo donax*, L.; *Phragmites*, L.]: Nom que es dona a plantes diverses, gramínies principalment. La canya de sucre, de l'Amèrica i de la península és de gran profit. És dolça.
- CANYAVERA, CANYA-XIULA : V. CANYA, CANYOTA.
- I. CANYELLA, CANYELLER, s. [*Cinamomum canella*]: Espècie de llorers que alguns jardins cultiven. Com els claus d'espècies, són drogues interessants. Són celebrades la zeilànica (*Zeilaniticum*, Nees.) i la holandesa.
2. CANYELLA BLANCA, s. [*Cannella alba*, Murr.]: S'assembla molt a l'escorça de Winter (magnoliàcia). Per analogia se li ha donat el nom de canyella. És olorosa.
- CANYOTA, s. [*Sorghum halepense*, Pers.]: Gramínia que infesta les nostres vinyes. És enemiga del llaurador, com les mateixes calcides.
- CAPELLANS, s. [*Lepidium draba*, L.]: Sin. BABOLS (Urgell), PÀPOLES (Lleida). Sin. MORRITORT.
- CAPS D'ASE, s. [*Lavandula stoechas*, L.]: Sin. CARDIGASSES.
- CAPS BLANCHS, s. [*Iberis amara*, L.]: Sin. HERBA BLANCA. Té la flor blanquíssima.
- CAPSES GROSSES, s. [*Onosma bona*, *Saxifraga longifolia*, Lap.]: Sin. CORONA DE REI.
- CAPSETES, s. [*Asteriscus aquaticus*, Moench.]. (Lleida).
- CAPUTXINA, s. [*Tropeolum majus et minus*, L.]: Sin. MORRITORT d'INDIES, ENSIAMETS DE CAPUTXÍ. V. CRÉIXENS.
- CAR(A)BASSA DE CABELL D'ÀNGEL, s. [*Cucumis citrullus*, L.].
- I. CARABASSERA, s. [*Cucurbita pepo*, DC.].
2. CARABASSERA DE RABAQUET, s. [*Cucurbita maxima*, DC.].
3. CARABASSERA DE TURBANT DE MORO, s. [*Cucurbita melopepo*, L.].
4. CARABASSERA VINATERA, s. [*Lagenaria vulgaris*, Ser.].
- CARAGIRATS (fesolets), s. [*Doli-*

- chos melanophthalmus, DC; Unguiculatus, Lablab.*].
- *CARAGOLA (calaguala), s. : És un *Polypodium Ruiz*, del Perú, rizoma medicinal molt recomanat abans; avui en desús.
- CARAGOLE (cargola), s. [*Erodium supracanum*].
- CARAGOLILLO, s. [*Phaseolus caracalla, L.*] (fr. *haricot limaçon*): És igualment el nom d'una classe de cafè, de gra petit i rodó.
1. CARAMUIXES (cebullí, Men.), s. [*Asphodelus fistulosus, L.*].
2. CARAMUIXES PORRASSES, s. [*Asphodelus albus, Willd.*].
- CARAREQUECS [*Papaver, L.*] (Menorca) : Sin. QUIQUIREQUICS (Vallès).
- *CAR(A)BASSINA, s. [*Bryonia dioica, Jq.*].
- CAR(A)BASSÓ, s. [*Cucurbita pepo, DC.*] : Planta de les cucurbitàcies, medicinals i comestibles moltes d'elles, com verdures, i confitades.
1. CARD, s. [*Eryngium campestre, L.*] : Sin. CARDINA, CADERNERA, PENICAL.
2. CARD GALLOFER, s. [*Silybum marianum, Gaertn.*].
3. CARD D'ASE, s. [*Carduus tenuiflorus, Curt.; pycnocephalus, L.*] : Són espècies comuníssimes.
- CARDETES, s. [*Scabiosa stellata, L.*] (Urgell, Lleida).
- CARDIGASSES, s. [*Cirsium ferox, DC.*] : Es troba al Montserrat i a tota la Segarra. Sin. CARCASSES, ESPINAVESSA (Serrateix).
- CARDISSA, s. [*Onopordon acanthium, L.*] : Una altra espècie de card (*Illyricum*). Els pobles del litoral (L'Escala i costes del golf de Roses) i altres de l'Empordà recullen les flors per barrejar-les amb les del safrà (COSTA).
- CARDÓ, CARDOT DE PERAIRE, s. [*Dipsacus fullonum, Mill.*] : Es cultiva al Vallès, per les cardes industrials i per la llavor.
- CARD(O)SANT, s. [*Cnicus benedictus, L.*] (Camps de Calella i Blanes).
- CARLINA, s. [*Carlina acanthifolia, All.*] : Apareix a les muntanyes altes de la Catalunya, ja des del Sant Llorenç fins als Pirineus. D'alguna espècie se'n treu vasc. La flor és higròsòpica. La medicinal és l'*Acaule*, sense tronc o peu.
- CARNERA (herba), s. [*Acanthus mollis, L.*] : Es troba a Cardona i a Berga.
- CARNOSA, s. [*Sambucus ebulus, L.*] : Ve a ésser un saüquer nan, de desagradable olor. No s'usa la planta. Sin. EBULS, PÚDOLS.
1. CAROLINA, s. [*Coronilla glauca, L.*].
2. CAROLINA BOSCANÀ, s. [*Coronilla emerus, L.*].
3. CAROLINA, s. [*Populus virginiana, Desf.*] : Cultivat per la fusta. És emparentada amb el pollanc i trèmol.
- CARP NEGRE, s. [*Carpinus betulus, L. (provincialis, Gay)*] : Cupulífera cultivada; parent de l'avellaner, de fusta molt dura i resistent. És un excellent combustible.
- CARQUÈXIA, s. [*Genista sagittalis, L.*] : Lleguminosa de la regió subalpina. *Carchesium* és el nom d'una mena de vas.
- V. GINESTELL i ARGELAGUES.
- CARRASC(L)A, s. [*Quercus, T.*].

- CARRETONS, s. [*Orlaya platycarpus*, Koch].
- CÀRRITX, s. [*Glycerium*, Nees.; *Phragmites*, *Erianthus*, Rich.]: Adorna els jardins. Té les flors femenines, d'un color simpàtic de lli. Procedeix de Montevideo.
- CARXOFA (escarxofa, carxofera, carxofer): És *cinara* (o *cynara scolymus*, L.). Mengívola i ben coneguda a les cuines catalanes. La flor pot servir per quallar el mató (brossat), si manca l'herba col.
- CARXOFERA, s. [*Cinara scolymus*].
- I. CASCALL, s. [*Papaver somniferum*, L.].
2. CASCALL BORD, s. [*Papaver setigerum*, DC.].
3. CASCALL CORNUT, s. [*Glau-cium luteum*, Scop., et *glau-cium corniculatum*, Curt. (San Salvador, La Puda d'Olesa)].
- CÀSCARA SAGRADA, s. [*Cortex rhamni purshiani*]: De la Califòrnia. Preciós medicament (*casarina*). És una escorça laxant, que, per a privar-la d'un principi emètic que conté, ha d'estar un any, si és fresca i recent, abans d'usar-se. Té *emodina*, com el *ruibarbe*.
- CASCAULA, s. [*Genista hispanica*, L.] (Occ. de Catal., al Montserrat; a Olot).
- CASSA, s.: Roure (Aran).
- CASSANELLA [*Gallae*]: Sin. BALLARUC. Ho deriven alguns de *colla*, gluten, que prenien per un fruit: significa, a la vegada, *subula*; un vi negre ordinarí, d'on ve el proverbí «gallam bibere», estalviar i ésser econòmic; com qui es beu les resaigües.
- CASTANYA D'AIGUA [*Trapa natiens*, L.]: Sin. CAIRELLS.
- I. CASTANYER, s. [*Castanea vulgaris*, Lam.]: El fruit comestible, distint de la castanya d'índies dels nostres passeigs i jardins (dues varietats). Al Montseny marca bé una zona de les quatre o cinc assignades a les altituds.
2. CASTANYER D'ÍNDIA, s. [*Aesculus hippocastanum*, L.]: Fruit espinós. No és cupulífera, com el castanyer; però tampoc és comestible.
- CASTANYOLA, s. [*Cyperus olivaris*, T. T.]: Mala herba.
- CATAMEUS-REMENTEROLA, s. [*Calamintha officinalis*, Moench.] (*Nepeta*, Linck): Bonica planteta, d'olor agradable, amb flor abundant. Sin. CALAMENTS.
- CATXALUGA, s. [*Erihraca centaurium*, Pers.]: Sin. CENTAURA.
- CATXUMBO, s.: Hi ha un *Carthamus*, L. (composta), comestible i tintorer; i es diu, també, de la coberta llenyosa d'alguns fruits, de la qual se'n fan grans de rosari.
- CATXURRERA, s. [*Xanthium*, L.]: Sinònim CADELLS (Berga, Olot).
- CATXURROS, s. [*Torilis nodosa*, Gaertn.].
- I. CEBÀ, s. [*Allium cepa*, L.].
2. CEBÀ MARINA, s. [*Scilla maritima*, L.] (*Urginea*, Steinh.).
- CEBALLOT, s. [*Allium cepa*, L.].
- V. CEBÀ, ASCALUNYA.
- CEBOLLÍ, s.: I. Classe de cebà.
2. Classe de sabina o ginebre.
- CELIDÒNIA, s. [*Chelidonium majus*, L.]. Herba d'orenetes; té un làtex groc.
- CENDROSA [*Cineraria*, DC.]: Dita

- així pel seu color de cendra. Planta medicinal. És un *Senecio*, blanquinós d'un costat de les fulles.
- CENT CAPS, s. : V. CENTAURA.
- CENT EN GRANA, s. [*Herniaria glabra*, L.] : Sin. HERBA DE LA PEDRA, HERBA DE LA IRRITACIÓ. És per al mal de l'orina.
- CENTAURA, s. [*Centaurium*, Cass.] : Sin. Herba de santa Margarida.
1. CEP, s. [*Vitis vinifera*, L.].
2. CEP SILVESTRE, s. [*Lambrusca*].
- CERFULL, s. [*Anthriscus cerefolium*, Hoffm.] : Sin. SALSA DE PASTOR, TIMÓ NEGRE.
- CERVELLINA, s. [*Catananche caerulea*, L.] : Sin. SARGANTANA.
- CERVEQUÍ, s. [*Olea europaea*, L.].
- CERVEROLA, s. [*Agrimonia eupatoria*, L.] : Planta medicinal; es fa venir de *argema*, taca de l'ull, i també de la localitat o estació solitària i silvestre. Sin. AGRIMONIA. V. FANAL.
- CERVESA, s. [*Humulus lupulus*, L.] : Planta dioica; el fruit s'usa en la confecció de la beguda fermentada, dita així.
- CEYLANS, s. [*Amaryllis*, L.] : Nom poètic de nimfes i pastores. Són brillants.
- CICUTA, s. [*Conium maculatum*, L.] : Planta metzinosa, d'olor fètida, de rata. Quasi sempre veïna de les habitacions. No es confongui amb el julivert, d'olor bona.
- CIGALA CERVERINA, s. [*Catananche caerulea*, L.] : V. PINYA DE SANT JOAN.
- CIGRÓ, s. [*Cicer arietinum*, L.] : Plini li atribueix qualitats eminentes : hi veuen *kikis*, força. És el café francès, *garbanzo* de l'espanyol. Els pèls llargs de la tavella o llegum segre-guen àcid oxàlic. El bec s'ha comparat a l'*aries*, la màquina de guerra.
- CINAMOM, s. [*Elaeagnus angustifolius*, L.] : Sin. ARBRE DEL PARADÍS. Les fulles i el fruit, referibles a l'olivera; les flors fan una olor molt fina.
- CINC NIRVIS, s. : Plantatge.
- CINC EN RAMA [*Potentilla reptans*, L.] : Sin. PEU DE CRIST.
- CINERÀRIA (jardins), s. [*C. maritima*, L.] : Planta cendrosa, sense olor, de flors grogues.
1. CIRERER, s. [*Prunus avium*, L.] : Arbre de fruita, amigdalàcia, mengívola i medicinal (cues de cirera, bèquica). CIRER. També el *Prunus avium*, L.
2. CIRERER D'ARBOÇ, s. [*Arbutus unedo*, L.] : Sin. ARBOCER; CIRERETA DE PASTOR; V. ARÇ BLANC; BRUSC.
3. CIRERER DE SANT CLIMENT (23 gener), s. [*Cer. caproniana*, DC.] : La carn no està adherida a l'os. (Hi ha un llorecirerer, medicinal, que es cultiva. Les fulles tenen àcid prússic.)
- CIST [*Cistus*, T.] : Nom de planta : la càpsula.
- CITRONELLA, s. [*Melissa officinalis*, L.] : Planta labiada, anti-espasmòdica, de fina olor, de flor groga que passa a blanca. *Melissa* vol dir abella, i *citron* és la llimoua. Fa la mateixa olor de la marialluïsa. V. TARONGINA, MELISSA.
- CITRONS, s. : Flors blanques dels sembrats i llocs no gaire cultivats. Sin. RAVENISSES, ERVIANES.
- CIVADA, s. [*Avena sativa*, L.].
- CLAUS DE NOSTRE SENYOR, s.

- [*Muscari racemosum*, DC.]: Sin. CALABRUIXES, BARRALETES, ALLASSA.
1. CLAVELL (de pastor), s. [*Dianthus monspessulanus*, L.] (Montseny).
2. CLAVELL BOSQUETÀ (o de gitana), s. [*Dianthus Seguieri*, Chaix.].
3. CLAVELL DE POM, s. [*Dianthus barbatus*: L., *Minutissa*] (esp. *macetilla*).
1. CLAVELLINA, s. [*Dianthus caryophyllus*, L.]: Sin. CLAVELLER, CLAVELLINER.
2. CLAVELLINA D'AIRE, s. [*Tillandsia polystachya amoena*].
- CLET, s. [*Amarantus deflexus*, L.]: La consistència escariosa de les flors li mereix el nom. No es marceix, no es passa, igual que la flor de sant Joan o semprevives; per la forma: cresta de gall, moc, etc., pels plecs de la cresta i colors té nombroses varietats horticoles.
- COCA, s.: Fulles medicinals, de variada aplicació, procedents de Bolívia i del Perú. Se'n extreu la *cocaïna*.
- COCOTER, s.: Espècie nucífera, d'una palma (*cocos*, L.), de l'Índia.
- CODONYER, s. (codony, codonya) [*Cydonea vulgaris*, Pers.]: Hi ha alguna altra espècie cultivada.
- CODONYS ESCANCIANS, s. [*Mala strutha*; *Cotonea scantiana*].
- COGOMBRE AMARG, s. [*Ecbalium elaterium*, Rich.].
- COGOMBRE (cogombre), s. [*Cucumis sativus*, L.]: Mena que es conrea.
- COGULA, s. [*Avena sterilis*, L.].
- COGULLADA, CEGOLLADA, s. [*Globularia alypum*, L.]: Sin. FUI-
- XARDA. *Alypon* s'interpreta: *doloris et tristitiae expers*.
1. COL, s. [*Brassica oleracea*, L.].
2. COL BORRATXA (nana) [*Brassica oleracea bullata*].
3. COL DE CAPDELL [*Brassica oleracea capitata*].
4. COL CARAGOLADA [*Brassica oleracea crispa*].
5. COL PITAGÒRICA [*Brassica pythagorea*].
6. COL VERDA [*Brassica oleracea acephala*].
- COLET, s. [*Saponaria vaccaria*, Host.] (Segarra).
- COLGAFOS, s. [*Cistus Clusii*, Dun.]: Sin. MATAFOCS.
- COLIFLOR, s. [*Brassica oleracea botrytis cauliflora*]: Crucífera, d'horta, ben coneguda.
- COLINAP, s. [*Brassica campestris napobrassica*].
- COLITXOS, s. [*Silene inflata*, DC.] (*Cucubalus*): Sinònim ESCLA-FIDORS, COLISSOS, RAPISSOS, TRONS, CULIS.
- COLOMINA, s. [*Thalictrum*, L.].
- CÒLQUIC, s. [*Colchicum autumnale*, L.].
- COLZA, s. [*Brassica napus*, L. (*oleracea*)] : Se'n treu un oli. Acompanya el cultiu de l'oli-vera.
1. COLTELL, s. [*Pseudoensis*].
2. COLTELL GROC, s.
3. COLTELL VERMELL, s. [*Gla-diolus*, L.].
- COLL BLAU, s. [*Umbilicus pendulinus*, DC.]: Sin. BARRETETS.
- COMÍ, s. [1. *Cuminum cyminum*, L. 2. *Bunium carvi*, Bieb. 3. *Anethum graveolens*, L. 4. *Pimpinella saxifraga*, L.].
1. COMPOSTES CINAROCÈFALES: Ho són el panical, la menta romana o balsamita (interessant espècie corimbífera, culti-

vada), la camamilla pudent o herba de sant Antoni (*Matricaria parthenium*, L.), l'ull de bou, o rot de bou (*Chrysanthemum*, L.) dels sembrats, sempre gemat (de flors grogues), la camamilla (de bona olor i usos medicinals, d'una essència caríssima), el donzell bord o marí (*Artemisia*, L.), la botja pudenta (és a dir, *pudent*), la broida o herba cuquera i el dragonet o estragon d'olor d'anís dels guisats francesos; tots es cultiven. *Tanacetum*, i el poliol també són anomenades *herba dels cucs*, principalment mereix el nom la *santonina*, l'*helminthochorton*. La sanguinària és un altre nom que es presta a confusió. Ací és l'*Antennaria*, R. Br., dioica, de Viladrau (Girona), últimament la calèndula que floreix quasi tot l'any; són els gojats i gauges, gaus, llevamans; panetes a Anguera (Val.). Pel gener i abril se'n veuen en abundància. L'herba del mal estrany, la *Inula montana*, L.; l'olivarda, comuníssima, espècie viscosa de la cupularia; el te de roca, tan buscat ací al Vallès (Puig de la Creu, etc.); les semprevives bordes o flor de sant Joan, noms que es barregen i es fan indeterminats, per ésser tan abundants; la camamilla de muntanya, de Núria i Set Cases, que és igualment una *Achillea*, companya de la *Ptar mica*, L., de la Cerdanya. Les capsetes, de Lleida o *Asteriscus*, Moench., l'herba de l'ala, *Inula*, ala de corb (*cuervocorvus*), ínula campana; el

fonoll marí de l'Urgell, una ínula i igualment una umbel·lífera del Llusanès; marfull i cerfull; grèvol i trèvol (no han d'ésser confoses amb *milfulles (i milhomes), que, com l'esp. *en rama* i les denominacions grega *myriophyllum* i llatina *centifolia* (exemple, la *Rosa*), fan totes referència a l'òrgan (orgues) respiratori dels vegetals).

2. COMPOSTES TUBULIFLORES CORIMBÍFERES : L'arnica, dita tabac de muntanya (fa esternudar, provoca l'esternut); el xenixell (*Senecio*, L.), la cinerària (*leucophyllus*, DC; *incanus*, L.), les fulles d'orval (*Doria*, L.), el donzell mascle (*Absinthium*, L.), l'altimira, la botja, o llemenosa del Montseny. V. BOTJA. Els piretres i flors semblants que en pols o sòlids, eren usats fa temps; el panigroc (*Anacyclus clavatus*, Pers.), de Lleida, l'espernallac o botges de sant Joan, de fina olor, també cultivada alguna varietat que té molt a envejar-li; les mil fulles o percala (*Achillea*, dita així : *millefolium*, L.).
3. COMPOSTES CONÍFERES : El pi, amb les seves varietats, pinassa i melis; el de pinyons tan elegant i simètric com se sol trobar, gemat; el *cembra*, *mugho* i *laricio*. L'abet (abiet-sebó (Vilaller). *Larix*, DC, i *pinsapo* (esp. *alerce*), el pi-bet, el ginebró (*Juniperus*, L.), la savina o sivina, el teix.

CONILLETES, s. [*Antirrhinum majus*, L.] : Sin. Gossos, GATOLINS.

CONSOLDA, s. [*Symphytum tube-*

- rosum*, L.; *Symphytum officinale*, L.]
1. CONSOLVA, s. [*Sempervivum tectorum*, L.]
2. CONSOLVA MATAFOC, s. [*Sempervivum montanum*, L.]
- COPAIBA, s. [*Copaifera*, L.] : És l'oli volàtil de la copaiba.
- COPLA, s. [*Populus nigra*, L.] : És l'espècie medicinal, d'on es fa el *populeum*, unguent antihe-morroidal, de fama; *aigeiros* dels grecs. Sin. POLL.
- CORALETS, s. [*Berberis vulgaris*, L.] : Els pètals d'aquesta planta, que trobem a la regió bergadana, són còncaus. És espinosa, fruit (bacciforme) vermell, i d'altres colors també. La polpa és acidula refrescant.
- CORALINA, s. [*Gigartina officinalis helminthochorton*, *Alsidium*, Kg.] : Herba cuquera. Sin. CORALLINA.
- CORDONS DE GITANA, s. [*Amarantus caudatus*, L.] (esp. *Moco de pavo*).
- CORIANDRE (celiandra), s. [*Coriandrum sativum*, L.] : El seu fruit olorós és medicinal, correctiu del ruibarbre.
- CORNER, s. [*Amelanchier vulgaris*, Moench.] : Sin. CORUNYER (Lleida). Mallerenguera. (*Peruétano*, *perelloner* i *sarasioner*).
- CORNICABRA, s. [*Pistacia terebinthus*, L.] : V. LLENTISCLE. És un arbre de branques en forma de para-sol, fulles imparipennades i flors purpúries. Dóna la trementina de Scio, medicinal.
- CORNIES, s. [*Cornus*, L.] : El sangrinyol o sangrell (Lleida).
- CORNIULLS, s. [*Plantago coronopus*, L.] : Creix en llocs arenosos (Menorca).
- CORNS (ocellets), s. [*Aquilegia vulgaris*, L.] : Té la flor blava i formosa.
- COROL·LA : La part coronada i colorada de la flor.
- CORONA DE REI, s. [*Saxifraga longifolia*, Lap.]
- CORONADOS, s. [*Callistephus chinensis vel sinensis*, Nees.] : Sin. ESTRELLES, margaridoies.
1. CORRETJOLA, s. [*Convolvulus arvensis*, L.]
2. CORRETJOLA GRAN, CORRETJOLA BLANCA [*Calystegia sepium*, L.]
- CORRETJOLES BORDES, s. [*Cynanchum acutum*, L.] : Sinònim CORRIOL.
- *CORUNYER : V. CORNER.
- COSCOLL, s. [*Quercus coccifera*, L.]
- COSCONIA, s. [*Picridium vulgare*, Desf.] : Sin. COSCONILLA.
- COST, s. [*Pyrethrum tanacetum*, DC.] Sin. MENTA ROMANA.
- COTONER, s. [*Gossypium herbaceum*, L.]
- CREIXENERA, s. [*Sium latifolium*, L.; *Helosciadium*].
1. CRÉIXENS [*Nasturtium officinale*, R. Br.] : Sin. CREIXEC (Men.) (esp. *berros*). Són medicinals.
2. CRÉIXENS BORDS (creixenera) [*Helosciadium nodiflorum*, K.]
3. CRÉIXENS DE PRAT, s. [*Cardamine pratensis*, L.]
1. CRESPINELL (blanc), s. [*Sedum album*, L.] : Sin. RAÏMS DE LLOP (var. *micranthum*, Bast.).
2. CRESPINELL PICANT, s. [*Sedum acre*, L.] (esp. *uvas de gato*).
- CREUERA, s. [*Galium cruciatum*] : Duu aquest nom per la disposició de les fulles.
- CRIN (clin) VEGETAL, I. [*Zostera marina*] (Nàiades). Com nim-

- fes de les aigües. Planta monoica, que té la forma de cinta; vegeta al mar. Les fulles seques són les que serveixen per a somiers.
- CRISANTEM, s. [*Chrysanthemum*, L.] : Tubulífiora, de flors (toies) daurades, grogues i blanques, de moltes altres varietats hortícoles.
- CROTÓ, s. [*Croton tinctorium*, L., o el *Crozophora tinctoria*, Juss.] : Euforbiàcia tintorial. Té la flor monoica, petiteta (3 a 4 dm.), cotonosa, blanquinosa. No és rara a Catalunya, i dona el tornassol (reactiu indicador, blau alcalí i vermell àcid).
1. CUA DE CAVALL, s. [*Equisetum arvense*, L.].
2. CUA DE GAT, s. [*Lithospermum fruticosum*, L.].
3. CUA DE GUILLA O GUINEU, s. [*Setaria italica*, P. B., i *Equisetum*].
4. CUA DE MOLTÓ, s. [*Verbascum thapsiforme*, Schrad.] : Sin. REPALASSA BORDA (esp. gordo-lobo).
5. CUA DE PORC, s. [*Echium vulgare*, L.; *pustulatum*] (esp. vi-borera).
6. CUA DE RATA, s. [*Phleum pratense*, L.; *Polygonum monspeliense*, Pers.] : Sin. CUA DE VACA, CUA DE LLUERT.
- *CUBEBA, CUBEBES, s. [*Piper cubeba*, L.; *officinatum*] : És un pebre medicinal, de Java.
- CUBILLS, s. [*Hypocoum grandiflorum*, Bent.] (*papaveràcia*): Sin. BALLARIDA. Cf. el nom fr. de *cumin cornu* del camp. Fruit silíqua, que sorolla com la *Colutea*, L., lleguminosa.
- CUCOT, s. [*Arum pictum*, L.] (Menorca).
- CUCOU, s. : És el nom d'un bolet comestible.
- CUGUL, s. [*Smyrniolum olusatrum*, L.] : Sin. API DE CAVALL (Menorca).
- CUGULA, s. [*Avena fatua*, L., et *sterilis*, L.].
- CUIXA-BARBA, s. [*Podospermum laciniatum*, DC.] : Sin. BARBALLA (Lleida).
- CUIXINS DE MONJA, s. [*Erinacea pungens*, Boiss.; *Astragalus massiliensis*, Lam.] (prov. asseti-di-capelan).
- CULLERETES, s. [*Leuzea conifera*, DC.] : Sin. PINYES DE SANT JOAN, CULLERES DE LLAUTÓ (esp. *cuchara*).
- CUNIELLS, s. [*Silene inflata*, DC.] : Sin. COLITXOS, ESCALFIDORS.
- CURIBELLS, s. [*Silenes*] : Sin. COLITXOS (fr. *curibell*, *colibelle* [*Cucubalus*, Gaertn.]).
- CURRAIÀ, s. [*Cephalanthera rubra*, Rich.; *Serapias*, L.] : Té les flors rosades, en el mes de maig. La seva espiga és fluixa. Habita en els boscos.
- CUSCUTA, s. : Planta que s'enfila i entortolliga per altres, voluble i paràsita. Sin. CABELLS DE VENUS i DEL DIABLE; sobre l'ortiga, *lupulus*, la veça, timó, trèvol, lli [*Cuscuta europaea*, L.; *epithimum*, *epilinum*, Weihe; *trifolii*, Choisi, etcètera].

D

- DACSA, s. : Sin. BLAT DE MORO.
- DATILER, s. [*Phoenix dactylifera*, L.] : Fa dàtils.
- DAURADELLA, s. [*Ceterach officinarum*, Willd.; *Gymnogramma*, Spreng.; *Asplenium*, L.].

DENT DE LLEÓ, s. [*Leontodon, taraxacum dens-leonis, L.*].

DESFERRACAVALLS, s. [*Hippocrepis ciliata, Willd.*; *Hippocrepis unisiliquosa, L.*] : Sin. HERBA DEL FERRO.

DESMAI, s. [*Salix babylonica, L.*] (esp. sauce llorón).

DÍCTAM, s. [*Dictamnus albus, L.*] : Sin. GITAM, LLATIMÓ (espanyol fresnillo).

DIDALERA : És anomenada així per la forma de la flor, la qual és purpúrea o groga. V. DIGITAL.

DIDORTA, s. [*Clematis erecta, All. : recta, L.*] : Sin. RIDORTA, VIDAUBA [*Vitis alba*] (esp. flàmula de Júpiter [*Jovis*]).

DIGITAL, s. [*Digitalis lutea, L.*] : Sin. DIDALERA.

DINADA, s. [*Erica arborea, L.*] (espanyol brezo).

DIOSCÒRIES (el gatnaimó, única espècie d'aquí) [*Tamus, L.*] : Planta sarmentosa amb un fruit semblant al del raïm. Sinònim SEGELL DE NOSTRA DONA. Té un tronc voluminos, acre.

DIPSÀCIES : Els cardons, les cardes, les cardetes de Lleida. És la *scabiosa, L.* (escabiosa); les viudes, que es cultiven.

DIVA (baladre), s. [*Nerium, L.*; *Veratrum album, L.*].

1. DONZELL (mascle), s. [*Artemisia absinthium, L.*].

2. DONZELL BORD [*Artemisia gallica, Willd.*].

3. DONZELL MARÍ [*Artemisia maritima, L.*].

DORVAL (fulles de) [*Senecio dorica, L.*].

DRAGONERA (serpentària), s. [*Arum dracunculus vulgaris, L.*] : S'anomena així per les

taques i bigarrat del tronc, com la pell de les serps.

DRAGONES BLANQUES (mongetes), s. [*Phaseolus tumidus*] (esp. alubias, judias).

DRAGONET, s. [*Artemisia dracunculus, L.*] (esp. estragón).

DRAGULLS, s. [*Ononis, L.*].

DRUPA (dàtil), s. [*Dactylus officinarum*].

DULCAMARA, s. [*Solanum dulcamara, L.*] : Sin. VINYA DE JUDEA. Presenta les flors violades en cimes divaricades; la baia és vermella. Comuniíssima per tanques humides.

E

*ÈBULS, s. [*Sambucus ebulus, L.*] (esp. yezgos) : V. LLAMPÚDOL(S).

ELEMÍ [*Amyris, DC.*] : És d'origen oriental. Substància resinosa d'arbres del Mèxic, Brasil i de les Índies orientals. Usada per a donar consistència al vernís a la laca.

EL·LÈBOR BLANC, s. [*Veratrum album, L.*] : L'el·leborina s'extreu de l'arrel.

ENDÍVIA : Sin. ESCAROLA.

ENEANDRE, s. [*Flores enneandri*] : Com el llorer, tenen nou estams.

ENFITER, s. [*Ricinus communis, L.*] (Menorca) : L'oli extret de la llavor és purgant; molt usat.

ENGLANTINA, s. [*Jasminum grandiflorum, L.*] : Flor de l'églatier (rosar silvestre).

1. ENSIAM, s. [*Lactuca sativa, L.*] : Es cultiva. És mengívol, i és també medicinal.

2. ENSIAM BORD [*Lactuca scariola, L.*] : V. ENDÍVIA.

3. ENSIAM ESCAROLER : Sin. ESCAROLA (esp. *lechuga*).
- *ENSIAMET DE LA MARE DE DÉU, s. [*Samolus valerandi*, L.]: Planteta de les fonts i aigües corrents, com els créixens i l'api bord. La flor és blanca.
- ENSOPEGALLS (ensopegueres), s. [*Statice delicatula*].
- ENTURIÓ, s. [*Resedae spec.*, L.] (Menorca).
- ÉNULA (ínula, énula campana), s. [*Inula helenium*, L.]: Herba de l'ala, de flor groga, que molts prenen per la de l'arnica. No té cap propietat medicinal.
- ER, pl. ERS, s. [*Ervilia*, Link; *ervum*, L.]: La tavella té un *microphyllus* negre, que forma una esquerda o fissura. Es cultiva (*sativa*, Link).
- ERB (erp, herb.), s. [*Ervum*, *ervilia*]: V. ERVELLES, TIRABECS.
- ERICÀCIES (plantes): Brucs, brugueres, arboços, cireres de pastor, boixerola, xipell, gavet, salabarda, talabart.
- ERIÇONS, s. [*Erinacea pungens*, Boiss.; *Anthyllis*, L.].
- ERUCA, s. [*Brassica eruca*, L.].
- ERVELLES, s. [*Ervum ervilia*, L.]: V. ERS.
- ERVIANES (gravianes, a Serra-teix) [*Raphanus raphanistrum*, L.]: V. ERUCA. Alguns botànics volen veure *-astrum* en aquesta terminació *-istrum*, com rave silvestre o fals, i no un diminutiu. Sin. RAVENISSES.
- ERVINHA DA PARIDA, s. [*Declieuxia aristolochia*, Mart.] (Rubiàcia, medic. brasilenya).
- ESBARZER, ESBARZEROLA (bardissa, sarsa, arç, romeguera) [*Rubus thyrsoides*, Wimm.]: Sin. ESBARZEROLA.
- ESCA, s. [*Polyporus igniarius*, Fr.].
- ESCABIOSA, s. [*Knautia arvensis*, Coult.; *Scabiosa columbaria*, L.]: Planta dels nostres camps i camins. Té les anteres blanques i s'ha usat contra la sarna la decocció de l'arrel; avui és vulgar contra la rosa i xarmpió. Sin. VIUDES BORDES.
- ESCAIOLA, s. [*Phalaris canariensis*, L.].
- ESCALUNYES D'ALL-VERMELL, s. [*Ascalonicum*, L.]: All de Xipre, gros i sense grans.
- ESCANDALOSA, s. [*Arum dracunculoides*, L.] (Menorca).
- *ESCANDIA, s. [*Espelta*, *Spelta*, L.; *Triticum*, L.].
- ESCANYAGATS, s. [*Prunus spinosa*, L.]: Sin. ARANYÓ.
- ESCANYALLOPS: V. ACÒNIT.
- ESCANYAVELLES: V. CORRETJOLLES.
- ESCARAVIES, s. [*Cachrys libanotis*, Gouan.].
- ESCARÉ NOGUER(A), s. [*Juglans regia*, L.].
- ESCAROLA, s. [*Cichorium endivia*, L.]: Sin. ENDÍVIA.
- ESCARSÍ, s. [*Viscum laxum*] (Ports de Tortosa).
- ESCARXOFA, s. [*Cinara scolymus*, L.].
- ESCARXOFER, s. [*Cinara scolymus*].
- ESCLAFIDORS, s. [*Silene inflata*, DC.; *Cucubalus Behen*, L.] (fr. *cornillet*): Sin. COLITXOS.
- ESCLOPS (sabatetes del bon Jesús), s. [*Cypripedium calceolus*, L.]: Orquídia de flors grans, labellum en forma de calçat.
- ESCOLOPENDRA, s. [*Scolopendrium officinale*, Sm.; *Asplenium*, L.]: Falguera. Llengua de

- cèrvol, bona per a la melsa. Es cultiva, i adorna molts llocs de jardins.
- ESCOPETES, s. [*Phytolacca decandra*, L.]: El color del fruit és de laca.
- ESCORÇONERA, s. [*Scorzonera hispanica*, L., *Podospermum laciniatum*, DC.]: Sin. BARBALLA, BARBALLERES.
- ESCORPINS, s. [*Xanthium macrocarpum*, DC.]: Tenyeix els cabells de groc. V. FLORAVIA.
- ESCURADENTS, s. [*Ammi visnaga*, Lam.] (esp. viznaga).
- ESCURNOI (arç negre), s. [*Rhamnus lycioides*, L.].
- ESMURNI, s.: Classe de comí.
- ESPADANYA (boga), s. [*Typha latifolia*, L.].
- ESPÀDIX, m.: És una espiga de flors d'un o d'altre sexe, que, al principi, estan contingudes en una bràctea, que se'n diu *spatha* [*Arum*, L.]. Pròpiament ramell de dàtils, de color lleugerament vermell *sui generis*.
1. ESPANTALLOPS, s. [*Colutea arborescens*, L.]: Les fulles purguen una mica. Les tavelles (llegums) quan són madures fan soroll. La flor és groga; se sembla a la coronilla dels boscos. Sin. ESCANYALLOPS, SENET FALS.
2. ESPANTALLOPS (arborescens), s. [*Colutea frutescens*].
- ESPARCET, s. [*Onobrychis sativa*, Lam.]. Diuen que fa bramar l'ase de satisfacció.
- ESPARCETA, s. [*Onobrychis sativa*].
- ESPARGA (cervesa) [*Humulus lupulus*, L.]: Planta cannabinia, que s'enfila i agafa a les canyes i plantes que troba al seu costat (*humi*). De l'escorça fan cartó; els plançons tendres es mengen com a espàrrecs (*turions*). Els cons madurs i bràctees donen a la cervesa un sabor agradablement amarg, aromàtic, i a més, no la deixen tornar agre. V. LLÚPOL.
- ESPÀRGOL (fr. *asperge*), s.: Sin. ESPARGOLERA, ESPÀRGOL, ESPÀRRECS.
- ESPARGOLERA (de bosc).
- ESPÀRGOLS [*Humulus lupulus*]: Sin. LLÚPOL, ESPARGOLERA, ESRARGA, CERVESA.
1. ESPARREGUERA, s. [*Asparagus officinalis et acutifolius*, L.].
2. ESPARRAGUERA BORDA (dioica) (esp. *triguero*). *Asp. aphyllus*, L.
- ESPÀRREC, s. [*Asparagus officinalis*, L.].
- ESPART (bord), s. [*Lygeum spartum*, L.].
- ESPASETA, s. [*Gladiolus segetum*, Gawl.]: Flor dels sembrats o messes. Sin. COLTELL (Menorca), ESPASES.
1. ESPELTA, s. [*Triticum monococcum*, L.].
2. ESPELTA BESSONA [*Triticum dicoccum*, Schrank].
- ESPERNALLAC, s. [*Santolina chamaecyparissus*, L.]: Sin. BOTGES DE SANT JOAN.
- ESPÍ, s. [*Rhamnus*, L.; *Crataegus* (*Oxyacantha*, L.; *pyracantha*, L.)]: V. ARÇ.
- ESPICANARD, s. [*Nardostachys*, DC.; valerianàcia]: V. NARD.
- ESPIGA TRENCAT, s.: [*Hordeum murinum*, L.] (*Zeocriton*) (esp. *cebadilla del campo*). Cua de rata, comuníssima.
- ESPÍGOL, s. [*Lavandula officinalis*, Chaix (*spica*, L.); *Lavandula latifolia*, Vill.; *Lavandula*

- vera*, DC.] : Sin. BARBALLÓ, LAVÀNDULA.
- ESPINA DE CRIST(O), s. [*Paliurus rhamnus*, L.; *aculeatus* (*australis*, Roem. et Sch.), L.]: Planta espinosa, de tanques. El fruit és curiós, té una ala arrebossada, girada o plegada. V. ESPINAVESSA.
- ESPINACAL, s. [*Xanthium spinosum*, L.; *Ligulifl.*, L.] : Sin. XOQUES, FLORAVIA. V. CENTAURA, CARD, PANICAL O PENICAL.
- I. ESPINACS (espinaca), s. [*Spinacia oleracea*, L. (*spinosa*, Moench)] : Planta hortolana, cultivada a l'hivern.
2. ESPINACS DE CARN, s. : [*Atriplex hortensis*, L.] : Sin. BLET MOLL (esp. *armuelle*).
- ESPINADELLA, s. [*Salsola kali*, L.] : Sin. BARRELLA PUNXOSA.
- ESPINAVESSA, s. [*Paliurus australis* (*aculeatus*) (Terrassa, Serateix) : Aquest arbust, d'un fruit singular, punxa i serveix de tanques.
- *ESPUELES DE CAVALLER, s. [*Delphinium ajacis*, L.; *cardiophyllum*, DC.].
- I. ESPUNYIDELLA BLANCA, s. [*Galium corrudifolium*, Vill.] : Té les fulles com d'esperguera.
2. ESPUNYIDELLA GROGA, s. [*Galium verum*, L.].
- *ESQUIVA (iva), s. [*Ajuga reptans*, L.] : Com *muscaris* i *moschatum*, de poca flaire. Són plantes delicades en llurs usos.
- *ESSOS, s. [*Eryum hirsutum*, L.] (esp. *yeros*).
- ESTACA-ROSSÍ, s. [*Astragalus incanus*, L.; *Hedysarum humile*, L.] : Una espècie és la regalèssia silvestre o bastarda.
- ESTACA-ROSSINS, s. [*Brignolia pastinacifolia* Bert] (*Ligusticum balearicum*, L.).
- ESTAFISÀGRIA, s. [*Delphinium staphisagria*, L.].
- ESTAQUETES, s. [*Chondrilla juncea*, L.] : Sin. MÀSTECES. És d'invòlucre farinós; ramificada, peluda; fistulosa, junciforme. És cria pels camps arenosos.
- I. ESTEPA, s. [*Cistus spec.*].
2. ESTEPA BLANCA (estrepes), s. [*Cistus albidus*, L.] : La flor de la qual és rosada.
3. ESTEPA BORRERA O NEGRA, s. [*Cistus albifolius* i *monspeliensis*, L.].
4. ESTEPA JOANA [*Hypericum balearicum*].
5. ESTEPA MÒDEGA [*Cistus monspeliensis*, L.] : Creix a l'occident de Catalunya.
- *ESTIRABECS (tirabecs), s. [*Pisum sativum*, L.; *macrocarpum*] : Sin. Pèsols caputxins (esp. *tirabeque*).
- ESTIRAVELLES (corrioles, passacamins) [*Polygonum aviculare*, L.] (esp. *herba de la hidropèsta*).
- ESTISORETES, s. [*Corydalis cava*, Schw].
- ESTRAGON, s. [*Artemisia dracunculoides*, L.] : Tubulífiora, usada com a condiment. Fa olor d'anís.
- ESTRAMONI (herba talpera), s. [*Datura Stramonium*, L.] : Herba màgica, del diable. Per fruit fa una mena de poma espinosa. És narcòtica, i emmetzina. Com a antiasmàtica és molt usada.
- ESTRELLA DE CAMP, s. [*Nigella arvensis*, L.] : Té aquest nom per la figura de la flor. V. ARANYES.

- ESTRICNINA** : Prové de la fava canina, o *Strychnos*, L. La seva nou es vòmica, i es també un verí violent. A més, és alcaloide, com la *brucina*.
- ESTRÒBIL**, s. : Sin. CON : És un gatell que pot veure's en la descripció de l'avet i en la cervesa o llúpol.
- ETUSA**, s. [*Aethusa*, L.] : Que crema (*aestus*, *ignis*), com *pityusa*, *ophiusa* (herbes).
- EUFRÀSIA**, s. [*Euphrasia officinalis*, L.]. S'ha usat pel mal d'ulls ja de molt antic temps.
- I. EURA**, s. [*Hedera helix*, L.] (*Araliàc.*).
- 2. EURA DE TERRA**, s. [*Glechoma hederacea*, L.] (*Labiada*).
- EXCRESCÈNCIA** : Quasi sempre degudes a picades d'insectes, que fan que de la malaltia la planta en tregui algun producte de molta utilitat, com és ara, per exemple, el tanní (astringent), etc.
- F
- FABÀRIA**, s. [*Sedum telephium*, L.]: És anomenada així per les fulles crasses (esp. *hierba callera*). V. FAVERA.
- FAIG**, s. [*Fagus silvatica*, L.] (*Cupulífera*).
- FAJOL**, s. [*Polygonum jagopyrum*, L.] (*esculentum*, Moench.) Sin. BLAT NEGRE. Quasi cereal (blat). Derivat de faig, per la semblança del fruit (esp. *trigo sarraceno*).
- I. FALGUERA** (mascle), s. [*Polystichum filix mas*, Roth.] (esp. *helecho macho*) : L'arrel és tenífuga, contra el cuc solitari (vermífugues).
- 2. FALGUERA FEMELLA**, s. [*Pteris aquilina*, L.].
- FALGUEROLA**, s. : Falzia.
- I. FALZIA** (capillera, herba de font o de pou), s. [*Adiantum capillum Veneris*, L.] : Espècie de falguera, que creix en els llocs humits, coves, degotalls. És medicinal, collida al seu temps. També de vegades *Asplenium trichomanes*, L.
- 2. FALZIA BLANCA**, s. [*Asplenium rutamuraria*, L.].
- 3. FALZIA NEGRA**, s. [*Asplenium adiantum nigrum*, L.].
- FANAL CERVEROL**, s. [*Brachypodium ramosum*, R. et. Sch.] : Derivats de *fenum* : fe (fenc), fenar, fenàs, fenicrec, fenoll.
- FARFALLES**, s. [*Scorzonera laciniata*, L.].
- FARIGOLA**, s. [*Thymus vulgaris*, L.] : Labiada molt aromàtica. Floreix al març, per la Setmana santa; com l'espígol per sant Cristòfor.
- FARINETES**, s. [*Scorzonera glastifolia*, Willd.] : Sin. BARBA DE BOC.
- FARINGOLER** (boixarola), s. [*Uva ursi*, *Arbutus*, L.].
- I. FARRATGE**, s. : Nom comú a plantes alimentícies per al bestiar, sobretot lleguminoses, com alfals, trèvols, etc., també gramínies.
- 2. FARRATGE BORD**, s. [*Trifolium pratense repens*, L.] : V. TRÈVOL.
- FASSER**, s. [*Phoenix dactylifera*, L.] : Sin. PALMERA.
- FAVA**, s. [*Faba vulgaris*, Mch.] : Llegum clàssic.
- FAVERA** (fava), s. [*Vicia faba*, L.].
- FE** (fenc), s. [*Trifolium incarnatum*, L.].

- FÈCULA (feculent) : Matèria que passa a dextrina i a sucre; sobretot de gramínies (midó de blat, arròs, de patates, i d'altres famílies (orquídies, arums) que, cuites, no són dolentes.
- FENÀS, s. [*Panicum repens*, L.; *Andropogon hirtum*, L.; *Stipa juncea* L.; *Brachypodium pinnatum*, P.B.; et *ramosum*, R. et Sch.].
1. FENC (fe), s. [*Trifolium incarnatum*].
2. FENC BORD, s. [*Trifolium angustifolium*, L.].
- FENIGREC, s. [*Trigonella fenum graecum*, L.].
- FENIX, s. [*Phoenix*] : V. PALMA.
1. FESOLS (fesolet, mongetes caragirades), s. [*Dolichos melanophthalmus*, DC., de *careta*] (*unguiculatus*) : V. PÈSOLS.
2. FESOLS CARNERS, s. [*Dolichos sinensis*].
- FÈTLARA (canya), s. [*Ferula communis*, DC.] (a Men.).
1. FIGUERA, s. [*Ficus carica*, L.]: De syké. És arbre de fusta grèvol (fràgil), que no és de fiar : *ficulneus, debilis, fragilis, inutilis*.
2. FIGUERA BORDA (arbre dels fics), s. [*Rhamnus alpina*].
3. FIGUERA INFERNAL, s. [*Ricinus communis*, L.] (*Palma Christi*).
4. FIGUERA DE MORO, s. [*Opuntia ficus indica*, Haw.] (esp. *nopal, tuna, chumbera*).
- FIGUERASSA, s. : Figuera de moro (esp. *nopal, tuna, chumbera*).
- FIGUERES MARISQUES : A Mallorca, 'morisques', de figa grossa i insípida, que fruiten molt primerenc.
- FILOSELLA (herba cançera), s. [*Hieracium pilosella*, L.].
- FLOR DE CUCUT (primula), s. [*Primula officinalis*, Jq.] : És una planta bonica, que té la flor groga.
- FLOR DE NEU, s. [*Galanthus nivalis*, L.].
- FLOR DE PLATA, s. [*Lunaria bien-nis*, Moench (*Anuna*, L.)].
- FLOR DE SANT JOAN (pericó groc, herba de cop, herba foradada) (Andorra) [*Hypericum perforatum*, L.].
- FLOR DE SEDA, s. [*Julibrissin*].
- FLORAVIA, s. [*Centaurea calcitrapa*, L.; *Xanthium spinosum*, L.]: És medicinal; cura el mal de pedra.
- FOIXARDA, s. [*Globularia alypum*, L.].
- FOLGARILA, s. [*Notochlaena*, R. Br.; *Vellea*] : Espècie de dau-radella (Cadaqués).
1. FONOLL, s. [*Feniculum anethum*] : Planta de gust dolç (fulles i fruit), aromàtica agradable. L'arrel és medicinal i nutritiva; el fruit estomàquic carpellar i estimulant. Es be-neeix per Sant Gil.
2. FONOLL MARÍ, s. [*Crithmum maritimum*] : Olor i semblança també amb la *Inula crithmoides*, L.
3. FONOLL DE PORC (Aragó).
1. FONOLLADES GROQUES, s. [*Rhinnanthus major et minor*, Ehrh.] : Sin. FUSELLADES.
2. FONOLLADES NEGRES, s. : [*Odontites rubra* Pers].
- FORMENT (blat candial), s. [*frumentum*].
- FORQUILLES (bec de cigonya), s. [*Erodium malacoides*, Will.].
- FORQUILLETES, s. [*Geranium columbinum*, L.].

1. FRAGUES, s. [*Fragaria elatior*, Ehrh.].
2. FRAGUES BORDES, s. [*Fragaria collina*, Ehrh.].
- FRANCESILLA, s. [*Ranunculus asiaticus et africanus*, L.].
- FRARE CUSSOT, s. [*Arum arisarum, pictum*, L.].
1. FRARES, s. [*Phelipaea Muteli*, Reut.]: Planta paràsita de les lleguminoses, del trèvol, de les faveres, etc.
2. FRARES D'ESTEPA, s. [*Cytinus hypocystis*, L.].
- FRAULA, s.: Sin. MADUIXA, FRAGA.
1. FREIXE, s. [*Fraxinus excelsior*, L.].
2. FREIXE DE FULLA PETITA, s. [*Fraxinus angustifolia*]: És medicinal, i les fulles són purgants.
- FRÍVOLA, s. [*Teucrium marum*, L.]: Sin. HERBA DELS GATS.
- FROMENTAL, s. [*Arrhenatherum elatius*, Merl. et Koldi: *avenaceum*, P. B.].
- FRUIT, s.: L'ovari madurat, moltes vegades mengívol i aliment principal.
- FUELLS, s. [*Kentrophyllum lanatum*, DC.]: Fulles espinoses, flors grogues, de llocs estèrils. És medicinal, sudorífica. És tubulífiora.
- FULLA, s.: Part pulmonar vegetal, de color verda.
1. FULLES DE BÀLSAM, s. [*Hypericum androsaemum*, DC.]: (espauyol *cúralo todo).
2. FULLES DE CINC NERVIS; Plantatge, per les costelles de les fulles.
3. FULLES DE LLAGUES, s. [*Hypericum androsaemum*, DC.].
4. FULLES D'ORVAL, s. [*Senecio doria*, L.].
5. FULLES PELUDES (herba de sant Pelegrí) [*Stachys lanata*, Jacq.]: S'anomena així per la manera d'ésser les fulles (La Cellera.)
- FUMÀRIA (fum de terra) [*Fumaria officinalis*, L.]: Com CAPNOS, espècie medicinal, depurativa, *fumus terrae*, és esponsorada a la corolla.
- *FUSELLADES (fonollades, esque llades), s. [*Rhynanthus minor*, Ehrh.]: V. FUIXARDA.

G

- GABARDA, s. [*Rosa canina*, L.].
- GABARRÓ, s. [*Reseda luteola*, L.]: (Sant Llorenç).
- GALANGA, s.: Planta alpina com el gingebre, medicinal en altre temps; avui desusada.
- GALDIRÓ, s.: Nom de planta.
- GALEGA, s. [*G. officinalis*, L.]: Nom de planta papilionàcia. És diu que fa augmentar la llet de les cabres i de les vaques. Se'n diu, també, RUDA DE CABRA, com la *Psoralea*. És sudorífica, i és un bon faratge.
- GALIPOT, s.: Espècies de *Pinus*, L. (coníferes), i també un màstic resinós naval.
- GALZERÀ (galzeran, *gallerans), s. [*Ruscus aculeatus*, L.]: Una altra espècie és l'HERBA DE LA DISCÍPULA.
- GALZERAN, s. [*Ruscus hypoglossum*, L.]: Sin. HERBA DE L'ERISIPELA.
- GALLARETS, s. [*Papaver rhoeas*, L.]: (esp. *amapola*).
- GALLUFA, s. [*Arctostaphylos uva-ursi*, cf. *ursi*]: (esp. *gayuba*, *uwaduz*, *Wimm.*).

- GAMONS (porrasses), s. [*Asphodelus albus*, Willd].
- GAGONS (*adruls, dragulls), a Serroteix, s. [*Ononis procurrens, procumbens, Ononis antiquorum*, Wallr.; *Ononis spinosa*, L.].
- GARARIÓ, s. (palma nana) [*Chamaerops humilis*, L.]: Sin. MARGALLÓ, BARGAIÓ). Té les fulles que formen un ventall, que per poc vent que faci les fa moure.
- GARDANES, s. [*Rosa canina*, L.].
- GARRAVERA, s. [*Lonicera caprifolium*, L.]: El fruit és diurètic.
- GARRIC (garriga), s. [*Quercus coccifera*, L.].
1. GARROFER (garrofa), s. [*Cerantonia siliqua*, L.].
2. GARROFER BORD [*Cercis siliquastrum*, L.]: V. GARROVER.
- GARROFERA, s.: Acàcia.
- GARROFINA, s.: El fruit que promet el garrofer entre octubre i novembre.
- GARROFINS (veça), s. [*Vicia sativa*, L.] (esp. *alverja, algarrobilla*).
- GARROLL, s.: Nom de planta.
- GARROVER BORD, s. [*Anagyris fetida*, L.] (Menorca): Llegum que té unes vores onduloses, les fulles del qual són purgants. Fa olor desagradable.
- GARTXOFA, s. (esp. *alcachofa*).
- *GASCA, s. [*Lithospermum oleifolium*, Lap.].
- GASÓ, s. [*Armeria plantaginea*, Willd.].
- GATA RABIOSA, s. [*Ranunculus bulbosus*, L.].
- GATASSA, s. [*Ficaria ranunculoides*, Mch.] (Menorca): Té una arrel amb unes fibres tuberculososes que semblen figues petites, aglomerades, i fins a l'airella de les fulles es troben bulbs petits. És antiescorbútica i antiescrofulosa. S'usa contra les morenes.
- GATELL, s. [*Salix cinerea*, L.].
- GATERA (herba), s. [*Nepeta cataria*, L.]: Labiada d'olor, el nom de la qual ve de què els gats la busquen com a la valeriana; és medicinal i estomàquica.
- GATMAIMÓ, s. [*Tamus communis*, L.]: Creix per tanques i boscos. L'arrel tendra i raspada és bona contra les contusions, i és diurètica.
- GATOLINS, s. [*Antirrhinum molle*, L.]: V. CONILLETES.
- GATOSA, s. [*Genista scorpius*, DC.].
- GATSAULA, s. [*Salix capraea*] (espanyol *zargatillo*).
- GATSAULE, s. [*Salix cinerea*, L.].
- GATZERÍ, s. [*Lonicera nigra*, L.]. V. GARRAVERA.
- GAVARRERA (*gabarnera), s. [*Rosa canina*, L.].
- GAVET, s. [*Rhododendron ferrugineum*, L.]: Les gemes en infusió en oli li donen l'anomenat *oli de marmota* contra el reuma.
- GEGANTA (herba carnera), s. [*Acanthus mollis*, L.] (Menorca): V. CARNOSA.
- GEMA, s. (esp. *yema*): Primer brot de la planta rudimentària.
- GENCIANA (gensana), s. [*Gentiana lutea*, L.].
- GENCIANETA DE TARDOR, s. [*Gentiana ciliata*, L.].
- GERANI PUDENT, s. (herba de sant Robert) [*Geranium robertianum*, L.]: El fruit s'assembla a un bec de graua. És medicinal, contra l'esquinància; és vulnerària.

- GERD, s. [*Rubus idaeus*, L.]: Amb el fruit es preparen gelats i un vinagre.
- GERDERA, s. [*Rubus idaeus*] (aran, *yurdús*; esp. *frambueso*, *sangüeso*).
- GESPA, s. [*Armeria majellensis*, Boiss.].
- GESSAMÍ (llessamí) [*Jasminum fruticans, officinale*, L.]: V. ENGLANTINA.
- GESSAMÍNIA, s. [*Jasminum odoratissimum*, s.]: Es cultiva.
- GINANDRE (ginàndria), s.: Té les flors de pistil i estams units.
- GINEBRE, s. [*Juniperus oxycedrus*, L.]: N'hi ha de mascle i de femella; la seva cendra és purgant.
- GINEBRÓ, s. [*Juniperus communis*, L.]: És bo pel païdor.
1. GINESTA, s. [*Spartium junceum*, L.]. Papilionàcia, com de l'espart. Se'n feien cordes. És pròpia d'Espanya (esp. *retama*).
2. GINESTA BORDA, s. [*Sarothamnus scoparius*, K.].
1. GINESTELL, s. [*Genista cinerea*, DC.] (occident de Catalunya).
2. GINESTELL [*Sarothamnus vulgaris*, Wimm.] (Olot).
- GINESTÓ, s. [*Osyris alba*, L.]. La flor fa bona olor i el fruit és vermell, com un pèsol.
- GINESTRERA, s. [*Retama sphaerocarpa*].
- GINGEBRE, s. [*Zingiber*, Rosc.]: Droga quasi desusada; aromàtica i tònica.
- GINJOL, s. [*Zizyphus*] (lotos): És un *rhamnus* espinós, de fruit medicinal, emollient, nutritiu, laxant. Ben conegut, però no freqüent.
- GINJOLER, s. [*Zizyphus vulgaris*, Lam.]: El fruit (gínjols) és pectoral, com un dàtil; laxant, nutritiu (esp. *azuñaijo*, *azuñaija*).
1. GIRA-SOL (herba berruguera), s. [*Heliotropium europaeum*, L.]: Segueix el curs del sol; sol *sequium* (*solsequia*), com d'altres flors, es diu, i de la malva. V. TORNASSOL.
2. GIRA-SOL, s. [*Crotophora tinctoria*, Juss.]: V. TORNASSOL.
- GIROFLE, s. [*Cheiranthus*, L.]: Crucífera (fr. *giroflée de muraille*, fa l'olor de clavells).
- GITAM, s.: Nom, com el de LLETIMÓ o LLATIMÓ, procedent de *Dictamnus* (*fraxinella*, Pers.), *Dictamnus albus*, L. Les fulles són semblants a les del freixe. És rutàcia, i es troba a Tarragona i a Girona... Fa una olor balsàmica, com de pell de llimona, i no convé confondre-la amb una espècie d'orenga.
- GODUA, s. [*Sarothamnus vulgaris*, Wimm.] (Olot).
- *GOJATS (jaumet), s. [*Caléndula officinalis*, L.].
- GOSSOS GROCS, s. [*Linaria latifolia*].
- GRAM, s. [*Cynodon dactylon*, Pers.; *Potentilla reptans*, L.] (peu de Crist a Menorca, agram porquí o negre).
- GRANADELLES, s.: Morella roquera.
- GRANALLONS (cabessudes) [*Microronchus*, DC.].
- GRANÇA, s. [*Rubia tinctorum*, L. (esp. *granza* o *rubia*)].
- GRATACUL: És diu pels fruits, els quals causen prurit. V. GAVARRERA.
- GRATAPEUS (peus de rata), s.

- [*Clavaria coralloides*, L.] (espanyol *manecillas*).
- GRÈVOL (boix) [*Ilex aquifolium*, L.].
- GROSELLES (agrossons) (ribes) [*Grossularia*, L.].
- *GRUAU, s. : Farina del blat de forment, que té gluten i se'n fan les sèmols. També l'ordi perlat i la civada. Els seus usos són alimenticis i medicinals.
- GUACO (de Colòmbia) [*Aristolochia anguicida*, L.] : És medicinal; contrària dels efectes danyosos dels verins animals, entre els indians.
- GUAÏABA (mirtàcia), s. [*Psidium pomiferum et piriferum*, Rich.] : És planta medicinal (francès *goyavier*).
- GUALDA, s. [*Reseda luteola*, L.].
- GUANTERA, s. (didalera) : Anomenada així per la forma de la flor (digital).
- GÜETES (coets, albardines), s. [*Typha angustifolia*, L.] : Calentats convenientment els troncs, fan soroll, quan es fuetja contra una paret.
- GUIJA, s. [*Amorpha*] : Sin. ALMORTA (*Lathyrus*, L.).
- GUINDER (cirerer de guindes), s. [*Cerasus juliana*, DC.] (amigdalàcia) : La carn del fruit és una mica dura i agafada o adherida a l'os.
- GUIXA (pedrerol, caireta), s. [*Lathyrus sativus*, L.] (esp. *almortas*).
- GUIXÓ BORD, s. [*Glaucium flavum*, Krantz] (Menorca, Olesa i La Puda, Sant Salvador).
- GULOSA, s. [*Anchusa italica*, Retz.].
- GUAPERXA, s. [*Isonandra gutta*, Hook].
- H
- HEPÀTICA BLANCA, s. [*Parnassia palustris*, L.]. També amb dues ss.
- HERBA DE L'ALA (inula, émula), s. [*Inula helenium*].
- HERBA BLANCA, s. [*Alyssum maritimum*, DC.] : Sin. CAPS BLANCS.
- HERBA BORMERA (virumbelles), s. [*Clematis recta*].
- HERBA CABRUNA, s. [*Psoralea bituminosa*, L.] : És la curiosa espècie, comuna ací, anomenada *Trifolium bitumen redolens*, veritable trèvol. És medicinal i de pastura.
- HERBA CANCERA, s. [*Hieracium pilosella*, L.] : L'herba de l'espavver, pubescent.
- HERBA CAPCERA, s. [*Sideritis*, L.]. Es creia que podia curar les ferides causades del ferro. Sinònim HERBA CAPITAL, ÀRNICA.
- HERBA COL (pressó), s. [*Cinara cardunculus*].
- HERBA DE CINGLE : Sin. ORELLA D'ÓS.
- HERBA CUQUERA (tanarida), s. [*Tanacetum vulgare*, L.] : Herba olorosa; fulles i flors tòniques i vermífugues.
- HERBA DONZELLA (vincapervinca) [*Vinca media*, Ink.] : Herba de flor blava.
- HERBA DE L'ERISPELA, s.
- HERBA D'ESPART [*Passerina tinctoria*, Pourr.] : Herba de flors grogues.
- HERBA DE L'ESPARVER, s. [*Hieracium murorum*, L.].
- HERBA ESPILLERA (floravia), s. [*Centaurea calcitrapa*, L.].
- HERBA ESTRANYA, s. [*Jasonia tuberosa*, DC.].

- HERBA DEL MAL ESTRANY, s. [*Inula montana*, L.].
- HERBA FALGUERA, s. [*Pteris aquilina*, L.]: V. FALZIA.
- HERBA FAM, s. [*Plantago albicans*, L.].
- HERBA FELERA (herba platera), s. [*Ajuga chamaepithys*, Schreb.; *Iva arctica*].
- HERBA DE LA FERIDURA (o de Sant Antoni) [*Sideritis*, L.]: S'usa contra una certa malaltia dels nois (afecció tuberculosa dels gangles mesentèrics).
- HERBA DEL FERRO (desferracavalls), s. [*Hippocrepis ciliata*, Willd.]: El seu nom és degut a la forma de ferradura del llegum.
- HERBA FETGERA, s. [*Anemone hepatica*, L.].
- HERBA FORADADA: V. FLOR DE SANT JOAN.
- HERBA DE LLAGUES (herba de Job), s. [*Clematis flammula*, L. (*ranuncul.*): Sin. VIDIELLA. (Extirpa els ulls de poll (capl.)).
- HERBA DE LES LLUNETES, s. [*Biscutella laevigata*, L.]: Pels fruits binoculars s'anomena així.
- HERBA DEL MAL DE COR, s. [*Leonurus cardiaca*, L.].
- HERBA DE LA MALA BUA, s.: És la *Persicaria*, Poly.
- HERBA DE LA MARFUGA, s. [*Aristolochia pistolochia*, L.].
- HERBA MELSERA, s. [*Scolopendrium officinale*, Sm.]: És de fulles hepàtiques, vulneràries, detersives.
- HERBA MENUDA, s. [*Artemisia camphorata*, Vill.].
- HERBA MORA (morella vera), s. [*Solanum nigrum*, L.].
- HERBA DE LES MORENES, s. [*Ficaria ranunculoides*, Mch. (de *ficus*)].
- HERBA DEL MOS DEL DIABLE, s. [*Scabiosa succisa*].
- HERBA MOSQUETERA: Herba de Sant Segimon, de flor groga. V. AGRIMÒNIA, T.
- HERBA NEGRA, s. [*Globularia cordifolia*, L.].
- HERBA DE LA PEDRA, s. [*Herniaria glabra*, L.].
- HERBA PEDRERA (herba prima), s. [*Silene saxifraga*, L.].
- HERBA DEL POBRE HOME, s. [*Spiraea filipendula*, L.]: Fa les flors blanques o rosades. És vivaç i medicinal astringent.
- HERBA POMA, s. [*Odonites viscosa*, Rchb.].
- HERBA PRIMA, s. [*Moehringia muscosa*].
- HERBA PUCERA (saragatona, botja, botges), s. [*Plantago cynops*, L.].
- HERBA QUEIXALERA (herba de la mare de Déu), s. [*Hyoscyamus niger*, *hyoscyamus albus*, L.].
- HERBA SABONERA, s. [*Saponaria officinalis*, L.] (*Cariofil.*).
- HERBA DE SANT DOMÈNECH, s. [*Erythraea maritima*, Pers.].
- HERBA DE SANT JAUME, s. [*Centaurea Jacobi*].
- HERBA DE SANT PELEGRÍ (herba vellosa, herba de la feridura o de sant Antoni), s. [*Stachys lanata*, Jacq.].
- HERBA DE SANT PONÇ, s. [*Teucrium polium*, L.].
- HERBA DE SANT ROBERT, s. [*Geranium robertianum*, L.].
- HERBA DE SANTA MARGARIDA, s. [*Erythraea centaurium*, Pers.].
- HERBA DE LES SET SANGRIES, s. [*Lithospermum fruticosum*, L.].

- HERBA TALPERA (castanyes, estramoni), s. [*Datura stramonium*, L.].
- HERBA TORA (acònit), s. [*Aconitum anthora*, L.].
- HERBA DE LA TOS, s. [*Miconia borraginea*, Lap.].
- HERBA DEL TRAIADOR, s. [*Brunella vulgaris*, Moench.].
- HERBA DE VESC, s. [*Andryala ragusina*, L.].
- HERBA DEL VESC, s. [*Viscum album*, L.] : És paràsita sobre la blada, el faig, etc.
- HERBA VIBORERA, s. [*Echium italicum*, L.] : V. ESCORÇONERA.
- HISOP, s. [*Hyssopus officinalis*, L.].
- HORTALISSA : Vianda de l'hort, verdura.
- HORTÈNSIA (terminat com camèlia, magnòlia), s. [*Hydrangea*, DC.] : El fruit té la forma d'una urna. Flors corimbíferes blanques o rosades.
1. JONC, s. [*Juncus effusus*, L.; *Scirpus holoschoenos*, L.].
2. FONC MARÍ, s. [*Berberis aethnensis*, Raem.].
3. JONC D'ESTORES [*Juncus effusus*].
- JONÇA, s. [*Aphyllanthes monspeliensis*, L.].
- JONQUILLA, s. [*Hyacinthus orientalis*, L.].
- JONQUILLOS GROCS, s. [*Narcissus jonquilla*, L.].
1. JULIVERT, s. [*Petroselinum sativum*, Hoffm.] (esp. *perejil*).
2. JULIVERT BORD [*Aethusa cynapium*, L.] (Montoliu, Cadí, Bagà).
3. JULIVERT DE GALÀPAT [*Conium maculatum*, L.] : V. CICUTA.
- JULL, s. [*Lolium temulentum*, L.].
- JUMEL, s. : Cotó fi i nerviós, d'Egipte.
- JÚNCIA [*Cyperus olivaris*, T. T.] : JONCA.
- JUIE, s. [*Corchorus capsularis*, L.] : Planta de la Xina i de Cuba.

I

- INDIANES, s. [*Aster acris*, L.].
- IRIS, s. [*Iris germanica*, L.] : És anomenada així pels vius colors del periant.
- IVA, s. [*Ajuga iva*, Schreb.; *Chaemaepitys*] (*Abiga*) : És medicinal, aperitiva, vulnerària. N'hi ha una que fa olor de mesc. V. BÚGULA.

J

- JACINT, s. [*Hyacinthus*, T.] : Nom mitològic, de procedència oriental, cultivada. Té colors diversos i fa l'olor suau.

L

- LACA, s. : Composició de cera, com lacre o nacre, soluble en alcohol, i permet d'ésser colorada; *lacca*, del persa, pel color vermell (en certs arbres).
- LADANUM, s. [*Cistus ladaniferus*, L.]. Planta que trobem a Horta i a la Barata (Terrassa, Matadepera). És formosíssima, per les seves flors grans i per l'olor de tota la planta, té un suc resinós medicinal (resolútiu a l'exterior). Interpretaven una rosada gomosa que recollien les fulles.
- LANCEOLAT, adj. : Que té la fulla de llança, com cert plantatge.

- LÀRIX, s. [*Abies (pinus) larix*, Lam.; *Larix europaea*, DC.] (fr. *méleze*) : Dóna la tremen-tina dita de Venècia, i les fulles es cobreixen d'un sucre gelat *pruinz*, el gebre.
- LASTON, s. : Herba seca, com fenàs. V. LLISTÓ (*alestas*).
- LAURÀCIA (llorer), s. [*Laurus nobilis*, L.] : Dicotiledònia apè-tala : sempre verda i simbò-lica, dioica o hermafrodita. El peu fructífer : *llorera*. Aromà-tica, flor groguenca; medicinal, les baies oleíferes; contra el reuma.
- LAURÈOLA, s. [*Daphne laureo-la*, L.].
- LAVÀNDULA, s. [*Spica*, L.] : És l'espígol i barballó. Planta per-fumadora; fulles labiades co-negudes. Parenta seva és o són els caps d'ase [*Stoechas*, L.].
- LENTISC, s. [*Pistacia lentiscus*, L.] : Sin. MATA (de cabrit, lentiscle). Planta aromàtica, agradable; de carn oliosa i sà-pida, refrescant.
- LICOPODI (peu de llop), s. [*Lycopodium*, L.] : S'anomena així per la bifurcació de la tija, poteta de llop. Les espi-guetes tenen la forma d'una maça o clava.
- LÍGULA, s. : És una membrana escariosa, transparent o semi-transparent com fulla seca, de les gramínies.
1. LILÀ, s. [*Syringa vulgaris*, L.; *Lilac vulgaris*, Lam.] : Arbret de jardins.
2. LILÀ DE TERRA, s. [*Centranthus ruber*, DC.] : El seu nom és degut al color de la flor que, tal vegada, no fa olor de re.
- LIQUEN [*Lichenes*].
- LÒBUL, s. : La corolla monopè-tala, i les divisions de certs òrgans.
- LUBETS-CERVESA, s. [*Humulus lupulus*, L.].
- LÚJULA, s. [*Oxalis corniculata*, L.] (esp. *aleluya*) : Té àcid oxàlic, i es menja; pètals grocs; les fulles són obcordi-formes; cor invertit, i plegadis-ses. Té el gust agre : planta de pasqua.
- LUZERDA, s. [*Medicago sativa*, L.] : Papilionàcia, excellent farrat-ge cultivat.

LL

LLADERN : V. ALADERN.

LLADONER, s. [*Celtis australis*, L.] : Arbore de fruit negre, mengívol.

LLÀGRIMES D'ASE, s. [*Galium maritimum*, L.] : Rubiàcia (usa-des com herbaol algunes es-pècies, alguna d'elles galactò-fora, i en la preparació de certa classe de formatges).

LLAMBRUSCA, s. [*Vitis silvestris*, Gesn.] (*Labrusca*).

LLAMPÚDOL, s. [*Sambucus ebu-lus*, L.].

LLAMPUGA (blanca), s. 1. [*Ligu-strum vulgare*, L.] : Sin. TROA-NA. 2. [*Rhamnus alaternus*, L.] : Sin. NOGUERETA CORNICA-BRA.

LLATIMÓ, s. [*Saxifraga catalau-nica*, Boiss. et Rent.].

LLEGANYOSA, s. [*Aetheorrhiza bul-bosa*, Cass.].

LLEMENOSA, s. [*Artemisia cam-pestris*, L.] (tubulíf.).

LLENGUA DE BOU, s. [*Buglos-sum*, L.] : 1. *Anchusa officina-lis*, L., o *italica*, Retz (borragi-nàcia). 2. *Rumex obtusifolius*, DC.

- LLENGUA DE CÈRVOL (herba melsera), s. [*Scolopendrium officinale*, Sm.].
1. LLENTIA, s. [*Ervum lens*, L.].
2. LLENTIA D'AIGUA, s. [*Lemna minor*, gibba, L.] (*Lens palustris*, *lenticula* P.) : Se la troba en aigües quietes i en basses.
- LLENTISCLE (lentisc, llentiscle-
ra) [*Pistacia lentiscus*, L.] : Sinònim SANDARACA, MÀSTEC.
- LLEPASSERA, s. : Mill bord. Vegeu REPALÇA (bardana).
- LLESSAMÍ, s. [*Jasminum officinale*, L.; *odoratissimum*, L.; *fruticans*, L.] : El llessamí groc té fulles de *cytissus*.
- LLET DE GALLINA, s. [*Ornithogalum umbellatum*, L.] : Sin. MATACANDELES. Fa cabesses (bulbosa) i flor blanca. Proverbialment, cosa rara, meravellosa.
- LLETEROLA (lletera, lleteresa, lletetresa, lletrera) [*Euphorbia helioscopia*, L.], s. Sin. MAL D'ULLS. El suc lletós és irritant.
- LLETISSÓ (lletsó, allitsó, s. [*Sonchus asper*, Vill.; *Sonchus oleraceus*, L.].
1. LLETSÓ, s. [*Taraxacum officinale*, Vill.] (esp. *diente de león*).
2. LLETSÓ DE FOC, s. [*Senecio vulgaris*, L.].
3. LLETSÓ MENUT, s. [*Sonchus oleraceus*].
4. LLETSÓ DE PARET, s. [*Sonchus tenerrimus*, L.].
- LLETUGA, s. [*Lactuca virosa*, sativa, scariola, L.].
- LLEVAMANS, s. [*Calendula arvensis*, L.] (esp. *maravilla silvestre*) : Floreix sovint, com les gatoses i el romaní. Té la flor groga. V. GOJATS.
1. LLI, s. [*Linum usitatissimum*, L.] : Tèxtil conegut. La llavor és medicinal, mucilagínosa, oliosa.
2. LLI BORD, s. [*Linum catharticum*, L.].
3. LLI DE PRAT, s. [*Linum angustifolium*, DC.].
- LLIGABOSC, s. [*Lonicera implexa*, Ait.; *Lonicera periclymenum*, L.] : Sin. ROTABOC (Mallorca), mareselva.
1. LLIMONER, s. [*Citrus limonium*, Risso].
2. LLIMONER DOLÇ, s. [*Citrus limetta*, Risso].
- LLINET, s. [*Linum usitatissimum*, L.] : V. LLI.
1. LLIRI (llirga), s. [*Lilium pyrenaicum*, Gouan] : Sin. CONSOLVA.
2. LLIRI D'AIGUA, s. [*Calla aethiopica*, L.].
3. LLIRI BLANC, s. [*Lilium candidum et pomponium*, L.].
4. LLIRI DELS BLATS (coltell vermell), s. [*Gladiolus illyricus*, Koch; *segetum*, Gawl.] : Glavi o ganivet, per la forma que tenen les seves fulles.
5. LLIRI BLAU, s. [*Iris sicula*, germanica, L.; *olbiensis*, Hénon.; *Lilium martagon*, L.].
6. LLIRI DE BOSC (o de Sant Bru), s. [*Phalangium liliago*, Schreb.].
7. LLIRI GROC, s. [*Iris pseudacorus*, L.] : Sin. BOGA (espanyol anea i enea).
8. LLIRI JONC, s. [*Gladiolus tristis*].
9. LLIRI DE MAR, s. [*Pancratium maritimum*, L.].
10. LLIRI DE SANT ANTONI, s. [*Iris florentina*, L.] : Sinònim de LLIRI D'OLOR, LLIRI DE FLORÈNCIA.
- LLISTÓ, s. [*Festuca bovina*] : Vegeu LASTON.

- LLITJA, s. [*Genista sagittalis*, L., de la *sageta*].
- LLOBA, s. [*Cirsium eriophorum*, Scop.].
1. LLOBÍ, s. [*Lupinus albus*, L.].
2. LLOBÍ DE BOSQ [*Lupinus reticulatus*, Desv.].
- LLORA, s. : Nom d'un bolet.
- LLOSER, s. [*Laurus nobilis*, L.].
- LLOSER ALEXANDRÍ [*Ruscus*].
- LLOSERES, s. [*Daphne Laureola*, L.].
- LLOT DE LLACS, s. [*Rhizoclonium rivulare*, *Rhizoctonia* (conferv.) (Algues) : Es fa a les basses.
- LLÚPOL, s. [*Lupulus*, L.]: V. CER-
VESA.
- LLUQUETA, s. [*Globularia nana*, DC.]: Les flors de la lliqueta estan disposades en boletes (glòbuls).

M

- MADRASTRA, s. [*Menta rotundifolia*, L.].
- MADRONA, s. [*Salvia sclarea*, L.].
- MADUIXER, s. [*Fragaria vesca*, L.].
- MAGNÒLIA : Planta de moltes espècies (*Grandiflora*, L.; *Yulan*, dels xinesos...). V. CA-
MÈLIA.
- MAGRANER (magranes), s. [*Punica granatum*, L.; *Malum granatum*] : «*Malum punicum ubi florebit colligito ad dispepsiam et stranguriam mederi*».
- MAGUEI [*Yucca*, L.] (liliàcia), i *agave*, que és l'atzavara.
- MAJOLA, s. : Nom de la camamilla (Fraga).
- MAJORANA, s. [*Majorana hortensis*, *Origanum*, L.] (*Onites*).
- MALAGUETA, s. [*Amomum grana paradisi*, L.]: També *Eugenia pimenta*, DC.
- MALCORATGE, s. [*Mercurialis annua*, L.]: Planta d'arrel fibrosa i medicinal, amarga, purgant i diurètica. És herba comuna euforbiàcia.
1. MALRUBÍ (blanc), s. [*Marrubium vulgare*, L.]: Sin. MAL-
ROITS, MALROIG.
2. MALRUBÍ PUDENT (negre) [*Balota nigra*, L.].
- MALT, s. : Ordi que s'ha fet grillar per a la fabricació de la cervesa.
1. MALURA (o MALÚRIA) dels ceps [*Erysiphe Tuckeri*] : *Oidium*, *mildiu*.
2. MALURA DELS OLIVERS, s. [*Torula oleae*].
1. MALVA, s. [*Malva silvestris*, *malva rotundifolia*, L. (de fulla petita)].
2. MALVA GRAN, s. [*Lavatera arborea*, L.].
3. MALVA POMES, s. [*Pelargonium odoratissimum*].
4. MALVA ROSA (gerani rosa), s. [*Pelargonium capitatum*, Ait.].
- MALVESC, s. [*Plumbago*, T.]: Se li dóna aquest nom per les taques de color de plom que deixen les fulles en el paper.
- MALVÍ, s. [*Althaea officinalis*, L.]: L'arrel és bèquica, bona per a la tos. Té un color blanc groguenc (esp. *malvavisco*).
- MALLOL (mallola) : L'arç blanc.
- MAMEI [*Mammea (mammosa)*, L.].
- MAMELLUTS, s. [*Salicornia macrostachya*, Moric.].
- MANDARINA (Tangerines), s. [*Citrus nobilis*, Lour.].
- MANEULA, s. [*Cynoglossum pictum*, *cynoglossum officinale*, L.]. Sin. LLENGUA DE CA, AVELLANA TORRADA.
- MANGLE, s. [*Rhizophora Mangle*, L.].

- MANSANILLA BORDA, s. [*Helichrysum stoechas*, DC.]: Sin. FLOR DE SANT JOAN.
- MARANTA, s. [*Arundinacea*, L.].
- MARBALLA, s. Herba silvestre, composta.
- MARCÒLIC, s. [*Lilium martagon*, L.].
- MARDUIX BORD [*Reseda lutea*, L.].
- MARDUIXÍ, s. [*Reseda odorata*, L.].
- MARFULL, s. [*Viburnum tinus*, L.].
- MARGALIDA, s. [*Cytinus hypocistis*, L.]: Té el color de la flor del magraner.
1. MARGALL, s. [*Hordeum murinum*, L.]: Sin. BLAT BORD.
2. MARGALL RAI-GRAS, s. [*Lolium perenne*, L.].
- MARGALLÓ, s. [*Chamaerops humilis*, L.].
- MARGARIDETES, s. [*Valerianella auricula*, DC.]: Sin. CANONGES BELLS.
- MARGARIDOIA, s. [*Bellis perennis*, L.]: Simpàtica flor, com perles fistona l'herbei bosca. Té la fulla espatulada.
- MARIALLUÏSA, s. [*Lippia citriodora*, H. B. et Kunth] (esp. cedrón del Perú).
- MARXANT, s. [*Amarantus retroflexus*, L.].
- MARXÍVOLS, s. [*Helleborus viridis*, fetidus, L.] (*Ranunc*).
- MÀSTEC, s.: Plantetes de suc lletós (làtex), com vesc i glu. Es mengem a la primavera, i és ensiam saludable.
- MÀSTECs (masteguera), s. [*Chondrilla juncea*, L.].
- MATABLAT, s. [*Iberis pinnata*, Gn.].
- MATACANS: Èbuls.
- MATAFALUGA: V. ANÍS.
- MATAFOC: V. BOTGES.
- MATALLOPS: Aconit (*Lycotanon*).
- MATAPOLL, s. [*Evonymus europaeus*, L.].
- MATOLL, s. (esp. matorral).
- MAURANDIA, s. [*Barclayana*].
- MECONI, s. [*Diacodium*; *Lactucarium*, escamonea: *diagridium*].
- MELGA, s.: Trèvol caragolat.
- MELIA, s. [*Azedarach*, L.].
- MELILOT, s.: Lleguminosa, d'olor d'ametlles amargues, agradable; dóna l'aroma *sui generis* als camps.
- MELIS, s. [*Pinus rigida*].
- MELISSA, s.: Planta labiada, olorosa, medicinal: la tarongina.
- MELÓ (meloner), s. [*Cucumis melo*, L. (*pepo*)] : Cucurbitàcia mengívola.
- MELSERÀ, s.: Herba de la melsa.
1. MENTA, s. [*Piperita*, L.]: Labiada coneguda. V. MENTOL.
2. MENTA (herba sana), s. [*Menta sativa*, L.]: Labiades.
3. MENTA BOSCANÀ [*Menta silvestris*, L.].
- MENTIRONERES, s. [*Viburnum lantana*, L.]: Planta boscana de les valls inferiors, parenta de les boles de neu.
- MENTOL, s.: Espècie de càmfora, com timol.
- MERAVELLES, s. [*Pharbitis violacea*, Boj.].
- MESQUINS, s. [*Narcissus juncifolius*, Req.].
- MESTALL, s.: Sègol i forment.
- MEUCA, s. [*Holcus*, L., o *sorghum*, Pers.]: Gramínia farratgera, com melica, espècie de mill. Prové de l'Índia.
- MIL FULLES, s. [*Achillea millefolium*, L.].
- MILL, s. [*Panicum miliaceum*, L.].

- MILL DEL SOL (mill *gruà), s. [*Lithospermum officinale*, L.].
- MILLOT, s. : Blat de moro.
- MINGLANA, s. [*Punica granatum*, L.]: La magrana.
- MIOSOTIS, s. [*Myosurus*, L.; *Ranunculàcia*].
- MIRAMBELL, s. [*Cochia scoparia*, Schrad.] (esp. *pinito verde*).
- MIRA-SOL, s. [*Helianthus annuus*, L.]: El *tuberosus*, L., és la nyàmara (esp. *girasol*).
- MIROBOLÀ, s. [*Myrobalanos*, Rumphius].
- MIRRA, s. [*Balsamodendron katif*, Kunth.]: Espècie de goma aràbiga, entre blanc i vermella. El perfum per excel·lència (*myrrha*), té el nom mitològic.
- MIRTÀCIES : La murtra i els murtrons; és el tipus aromàtic d'aquesta família. És planta que trobem a Santa Cristina (Costa Brava) i també en altres paratges. És mitològica, dedicada a Venus. [*Myrtus communis*, L.].
- MIRTL, s. [*Vaccinium myrtillus*, L.].
- MOC DE GALL, s. [*Amarantus caudatus*, L.]: Sin. CUA DE GUINEU. *Equisetum* : deixuplina de religiosa. Ve de les Índies orientals; es cultiva.
- MOIXERA, s. [*Sorbus aria*, Crantz]: Pomàcia, té el fruit de polpa dolça, poc àcida.
- MOIXERNÓ, s. [*Agaricus musseron*, Bull.] (esp. *Mojardón* i *moseriñón*).
- MOLSA, s. : Musci.
- MOLLARS, s. [*Amygdalus persica*, L.].
- MOLLEROSA, s. [*Parietaria diffusa*, M. et K.]: Sin. BLET DE PARET, PARIETÀRIA.
- MONADELF : Planta que té els filaments dels estams quasi soldats en un tub.
1. MONGETA (mongetera), s. [*Phaseolus*, L., spec., *papiolionàcia*].
2. MONGETA D'ARBRE (o borda), s. [*Anagyris fetida*, L.]: Sinònim GARROFER.
1. MONGETES, s. [*Phaseolus vulgaris*, L.]: Sin. FESOLS, BAJQUES.
2. MONGETES (del ganxet, de la torteta, mitges llunes, montmelones, tarragonines, nanets), s. [*Phaseolus compressus*]: Són alimentícies.
3. MONGETES (del grapat, de Parets, setsetmaneres, catalanes, dragones [*Phaseolus oblongus*]).
- MONIATO (boniato), s. [*Batatas edulis*, Chois.].
- MÓRA, s. [*Morus*, L.]: Hi ha tres espècies de móres: la NIGRA, la RUBRA i l'ALBA.
- MORADUIX (marduix), s. [*Origanum majorana*, L.].
1. MORERA, s. [*Morus alba*, L.].
2. MORERA BLANCA [*Morus alba*]: Les seves fulles alimenten les cuques de seda.
3. MORERA DE CUCS DE SEDA.
4. MORERA NEGRA (de móres), s. [*Morus nigra*, L.].
1. MORELLA ROQUERA, s. [*Parietaria diffusa*, M. et K.]: Sinònim BLET DE PARET.
2. MORELLA VERA [*Solanum nigrum*, L.; *Solanum rubrum*, Mill. (*miniatum*, Willd.)].
- MORFINA, s. : Principi narcòtic de l'opi. *Morpheus* és el déu dels somnis.
- MORISIA, s. [*Hypogaea*, Gay].
- MORQUERA (esp. *hisopillo*, *tomillo*).
- MORQUEROLES, s. [*Mercurialis annua*, L.].

- MORRITORT, s. [*Nasturtium officinale*, R. Br.].
- MORRONS, s. [*Anagallis arvensis*, L.] : De flor vermella (*phoenicea*, Lam.) i blava (*caerulea*, Lam.); colors vius. És bona contra la hidropesia, epilèpsia i mossegades verinoses.
- MORUGULA, s. [*Tuber cibarium*, Bull.] : Sin. MÚRGULA.
- MOSCATELL, s. : Classe de raïm.
- MOSQUES D'ASE, s. [*Ophrys aranifera*, Huds.; *myodes*, Lap.].
- MOSQUETA, GABARDA, s. [*Rosa moschata*, DC., et *sempervirens*, L.].
- MOST (REMOST) : Vi nou, jove; que no ha fermentat encara el suc del raïm madur.
- MOSTASSA, s. [*Sinapis nigra et alba*, L.].
- MUGUET, s. [*Convallaria majalis*, L.] : Planteta esternutària, les flors de la qual són blanques, molt oloroses, amb la baia vermella. Tota ella és medicinal (maig). Sin. LLIRI D'AIGUA.
- MÚRGULA, s. : Bolet del *Larix*, DC. (pi). RABASSOLES.
- MURRONS, s. [*Stellaria media*, Vill. *Falsine*, Wahl.] : Cariofilàcia de càpsula cilíndrica.
- MURTRA, s. [*Myrtus communis*, L.] : Enfiladissa i blanca i negra (*murtum coniugulum et album et nigrum*, Plin.). Perfum natural. El seu fruit són els murtrons. Hi ha varietat en el color de les baies : negra i blanca, una mica més gran i comestible. És medicinal i, a més, té oli i essència.
- MUSCA, s. [*Erigeron*, L.].
- MUSCARI, s. [*Moscatum*, Desf.; *comosum*, Mill.; *racemosum*, DC.] : Sin. BARRALETS.
- NADALA (lliri de Nadal), s. [*Narcissus tazetta*, L.] : És una flor pròpia per a toies.
- NAP, s. [*Brassica napus*, L.] : És parent de la col. El seu oli és bo per a cremar.
- NARCÍS, s. [*Narcissus pseudonarcissus*, L.] : Amarillídia medicinal.
- NARCISOS, s. [*Narcissus jonquilla*, L.] : Sin. JONQUILLA.
- NARD, s. [*Nardus stricta*, L.] : Planta olorosa. És clàssic l'oleum *nardinum*.
- NARONGER, s. : Varietat del taronger, el fruit del qual alguns confiten.
- NÈCTAR, s. : Glàndules que destil·len un suc dolç, que les abelles xuclen. Moltes flors les tenen en el torus o disc.
- NENÚFAR, s. [*Nymphaea*, L.] : Es cria a les aigües i estanys, com les nàiades. És el nilufar dels egipcis.
- NEPTA, s. [*Nepeta cataria*, L.].
1. NESPLER, s. [*Mespilus germanica*, L.] : Nesples (els fruits).
2. NESPLER DEL JAPÓ, s. [*Eriobotrya*, Lindl.] : De la pròpia família.
- NIELLA, s. [*Agrostemma githago*, L.].
- NOGUER -A, s. [*Juglans*] (Jovis glans) : És règia (*nigra*, L.; *cinerea*), monoica. Medicinal, oliosa en la drupa.
- NOU VÒMICA, s. [*Strychnos, nuxvomica*, L.].
- NYÀMARA, s. [*Helianthus tuberosus*, L.].
- NYANGAPIRÉ, s. : Arbre de fruit vermell, molt semblant a la cirera.
- NYANYOS (arbrets), s. [*Balsami-*

na *hortensis*, Desp.] (*impatiens*, L.). És sensitiva.

O

- OCELLETS, s. [*Aquilegia vulgaris*, L.].
- OCTANDRE, s. : Flors de vuit estams, com pot veure's en *Epilobium*, L., de les nostres fonts i torrenteres.
- OLEANDRE, s. [*Nerium oleander*, L.] : Apocinàcia. És el llorer rosa. Baladre, de fulles verinoses, flors inodores, corimbíferes; fruit fol·licular. El seu color és purpurí, rosa o blanc. Espontània i de cultiu (jardins).
- OLÍBAN, s. [*Boswellia serrata*, Stackh.] (*terebintàcia*). Cp. ENCENS, MIRRA, BENJUI.
- OLIVARDA, s. [*Cupularia viscosa*, Godr. et Gr.].
- I. OLIVERA, s. [*Olea europaea*, L.] : Arbre originari de l'Orient. El pericarp del fruit dona l'oli fixe, alimentici i medicinal; riquesa peninsular i d'Itàlia. Quan l'arbre és vell exsuda una goma resina, vulnerària a l'exterior, molt buscada i pagada, que és bona per a les hèrnies.
2. OLIVERA BORDA, s. [*Oleaster*, DC.] : Ullastre; cast. *acebuche*.
- I. OLIVERETA (senet bord), s. [*Philyrea angustifolia*, L.].
2. OLIVERETA TINTARELL, s. [*Daphne mezereum*, L.] : Sin. HERBA DELS FICS. L'escorça obra com nna manxiula.
- OM (omiser), s. [*Ulmus campestris*, L.].
- OMA [*Ulmus montana*, L.]. Cf. llorera.
- ONONIS, s. [*Ononis viscosa*, L.] : Sin. RUAC, ARNALLS (Segarra), SOIA (Conca de Tremp), GAONS, ADRULLS (Aran).
- OPI, s. : Surt de les cabeces del cascall (*Papaver somniferum*, L.); cultivat per incisió (*succus inspissatus*).
- OPOBÀLSAM, s. [*Balsamodendron*, Kunth.] (*succus balsami fruticis*) : És medicinal.
- OPOPÒNAC, s. [*Opopanax chironium*, Koch.] : De flors grogues (umbelíferes). Opòs és el suc lletós del *caprificus*, que servia per amatonar la llet.
- ORCANETA, s. [*Onosma echioides*, L.] : L'arrel és tintòria; pròpia dels Alps i dels Pireneus.
- I. ORDI, s. [*Hordeum vulgare*, L.] : Gramínia. Aliment i medicina.
2. ORDI PALMELL O PÀMULA, s. [*Hordeum distichum*, L.].
3. ORDI DE SIS RESTOS O DE VANO [*Hordeum zeocriton*, L.].
- I. ORELLA D'ÓS, s. [*Ramondia pyrenaica*, Rich.].
2. ORELLA D'ÓS (herba de cingle, herba de la tos), s. [*Miconia borraginea*, Lap.] : Sin. MORENES.
3. ORELLA DE RATA: Herba caucera.
- I. ORENGA, s. [*Origanum vulgare*, L.].
2. ORENGA, s. [*Origanum dictamnus*, L.] (*Labiada*, *diptami*).
- ORNITÒGAL, s. [*Ornithogalum umbellatum*, L.].
- OROBANQUE, s. [*Orobancha epithymum*, DC.; *Eryngii*, Dub.] : Paràsites sobre les arrels d'altres plantes; flors espigades quasi sempre a l'aixella d'una bràctea.
- ORQUÍDIA : De la família dels

- Orchis*, L.; *Ophrys*, L.; *Aceras*, R. Br.; *Epipactis*, Rich.; *Spiranthes*, L.; *Limodorum*, Rich.; *Cypridedium*, L.
- I. ORTIGA, s. [*Urtica dioica, urens et pilulifera*, L.] : Anomenada així per les flors femenines. Sol ésser monoica; espècie *dioica*. Els pèls d'aquesta planta cremen, piquen, fins a produir butllofes a la pell; el remei és l'aigua amoniacal i el mateix suc de l'ortiga o del plantatge.
2. ORTIGA GRAN (barragana), s. [*Urtica dioica*, L.].
3. ORTIGA MORTA, s. [*Lamium flexuosum* Ten.].
- ORVAL (fulles d'orval) [*Androsænum officinale*, All.] (*Hiperic.*).
- OXÀLIC, s. [*Oxalis acetosella*, L.].
- OXALÍDIES : Les agrelles (condiment). Nom de l'oseille dels francesos, que serveixen *en potage*, i es ven en el mercat; és poligonàcia.
- P
- PA DE CUCUT, s. [*Oxalis corniculata*, L.].
- PALISSANDRE, s. [*Machaerium*]: Una lleguminosa. Cp. OLEANDRE.
- PALMA, s. s. [*Chamaerops humilis*, L.] : V. COCOTER, DATILER.
- PALMERA, s. [*Phoenix dactylifera*, L.].
- PALMES : La palmera o fasser (de les Balears).
- PALLA DE VEGA, s. [*Osyris alba*, L.] : Sin. GINESTÓ. S'aporta a la ginesta.
- PÀMPOL, s. : Fulla de la vinya o cep.
- PÀMULA (ordi palmell), s. [*Hordeum distichum*].
- PANICULAT, adj. : Per la disposició de les flors (gramínies).
- PANÍS, s. [*Setaria italica*] : V. PANISSOLA.
- PANISSOLA, s. [*Setaria viridis*, P. B.] : Millerola.
- PANOLLA, s. : L'espiga de blat de moro.
- PAPIRUS, s. [*Cyperus papyrus*, L.] : Sin. PAPER.
- PARADELLA, s. [*Rumex aquaticus*, L.].
- PARA-SOL, s. (Umbelífer.).
- PARRA VERGE, s. [*Ampelopsis heteracea*, Michx.].
- PARRAQUES, s. [*Picris hieracioides*, L.].
- PASSACAMINS, s. [*Polygonum aviculare*, L.].
- PASTANAGA, s. (pastanaga borda) [*Daucus gingidium*, L.].
- PASTELL (pastel), s. [*Isatis tinctoria*, L.] : Poc cultivada avui.
- PATATERA (patates, trumfa), s. [*Solanum tuberosum*, L.].
- PATXOULI [*Pogostemon*, Benth.].
- PEBRE D'AIGUA, s. [*Polygonum hydropiper*, L.].
- PEBRER BORD, s. [*Schinus molle*, Tereb.] : Arbre funerari, molt bonic.
- PEBRINA (pebre, pebrer, pebràs, pebrotera, pebrot, guinda, coralet, bitxo), s. [*Capsicum annuum*, L.].
- I. PEBROTERA (— borda), s. [*Vincetoxicum officinale* Moench].
2. PEBROTERA (pebrot), s. [*Capsicum annuum*] : V. PEBRINA.
- PEIXOSA, s. [*Centranthus calcitrapa*, Dufr.].
- PEL, s. [*Vulpia pseudo-myuros*, S. W.] : Gramínia.
- PELOSELLA, s. [*Hieracium pilosella*, L.].

- PEÒNIA, s. [*Paeonia corallina, officinalis, Retz.*]
- PERA CARABASSENCA DOLÇA, s. [*Pira mustea cucurbitina*] : Té la forma de carabassa.
- PERA VOLEMA, s. [*Pira volaema*] : De *vola*, palmell de la mà. Pera grossa que omplia tota la mà.
- PERER -A, s. [*Pirus communis, L.*].
- PERES QUIRINIANES, s. [*Quiriana*].
- PERFET AMOR, s. [*Myosotis intermedia, Link.*].
- PERPETUÏNA, s. [*Gomphrena globosa, L.*] (amarant.).
- PERSICÀRIA, s. [*Polygonum persicaria, L.*].
1. PÈSOL (tirabec), s. [*Pisum sativum, L.*].
2. PÈSOL BORD, s. [*Lathyrus latifolius*].
- PESSIGANASSOS, s. [*Agrostemma coronaria, L.*].
- PEU DE COLOM (orcaneta), s. [*Onosma echinoides, L.*].
- PEU DE CRIST (cinc en rama) [*Potentilla reptans, L.*].
- PEU DE GALL (ninois), s. [*Lamium amplexicaule, L.*].
- PEU DE LLOP, s. : V. BALADRE.
- PEU DE PARDAL (herba de l'escorpí), s. [*Ornithopus scorpioides, L.*].
1. PI (pinastre), s. [*Pinus, L.*].
2. PI-BET, s. [*Abies*].
3. PI BLANC (pina), s. [*Pinus halepensis, Mill.*].
4. PI BORD, s. [*Pinus laricio, Poir.*].
5. PI DE LLEI, s. [*Pinus pinea, L.*].
6. PI MELIS, s. [*Pinus silvestris, L.*].
7. PI NEGRE, s. [*Pinus uncinata, Ram.*].
- PIPIRIGALL, s. [*Hedysarum, L., papilionàcia*].
- PILULÀRIA, s. [*Pilularia globulifera, L.*] : Planta cellulo-vascular.
- PIMPINELLA, s. [*Poterium muricatum, Spach Poterium sanguisorba officinalis, L.*] : El fruit apareix com armat.
- PINTAÇOQUES, s. [*Papaver somniferum, L.*] : Adormidera.
- PINZELLS, s. [*Coris monspeliensis, L.*] : Primulàcia. Flor seca, que s'assembla al timó o farigola, però no fa cap olor.
- PINYA DE SANT JOAN, s. [*Leuzea contifera, DC.*] : Sin. PINYES, CIGALES (pel soroll de les capces).
- PIRACANTA, s. [*Crataegus pyracantha, Pers.*].
- PIRETRE, s. [*Pyrethrum tanacetum, DC.; tubuliflora*].
- PISTATXO, s. [*Pistacia vera, L.*].
- PITA, s. s. [*Agave americana, L.*].
- PIVET, s. [*Abies pectinata, DC.*] : Sin. AVET.
- PIXACÀ, s. [*Chenopodium vulvaria, L.*].
- PIXACANS, s. [*Taraxacum, Juss.*] : Pixallits és la flor.
1. PLANTATGE D'AIGUA, s. [*Alisma plantago, L.*].
2. PLANTATGE DE FULLA ESTRETA, s. [*Plantago lanceolata, L.*].
3. PLANTATGE GROS, s. [*Plantago major, L.*] : És de fulla ampla.
- PLÀTAN (platana), s. [*Platanus orientalis, L.*] (esp. plátano camburí de Mèxic) : Molt estès per carreteres, fonts i passeigs.
- POLÍGALA (herba de la tos), s. [*Polygala calcarea, Schultz*].
- POLIOL, s. [*Mentha pulegium, L.; arvensis, L.*] : Herba cuquera.
1. POLL, s. [*Populus nigra, L.*].
2. POLL GAVATX, s. [*Populus pyramidalis Rosier*] : Sin. POLLANC, POLLANCRE, POLLANGRE, POLLANCRONS.

POLLANC, s. [*Populus nigra*, L.].
 PONCEMER (poncem), s. [*Citrus medica*, Risso].
 PONÇÓ, s. : Pròpiament el color de la rosella vermella (*papa-ver*), comparat a un pavó.
 PORPRES, s. [*Verbascum Boerhaavii*, L.].
 PORRADELL, s. [*Ampeloprasmus*].
 PORRASSES, s. [*Asphodelus albus*, Willd.].
 PORRES (porrasses), s. [*Allium pyrenaicum*] : V. PORRADELL.
 PORRO, s. [*Allium porrum*, L.].
 POTA DE CAVALL, s. [*Petasites officinalis Moench*] : Sin. POTA D'EUGA.
 POTA DE LLEÓ (peu de Crist), s. [*Alchimilla vulgaris alpina*, L.].
 PRADELLES, s. [*Rumex conglomeratus*, Murr.] : Sin. LLENGÜES DE BOU.
 PRESSEGUER, s. [*Amygdalus persica*, L.] (esp. *presquero*, *melo-cotonero*).
 PRESSEGUERA BORDA, s. [*Polygonum persicaria lapathifolium*, L.; *Persicaria*] : Per la semblança de les fulles tacades.
 PRIMAVERA.
 PRUNER -A, s. [*Prunus domestica*, L.].
 PUDIA : V. SALVIA.
 PULMONÀRIA, s. [*Pulmonaria officinalis*, L.].
 PULMONÀRIA, s. [*Pulmonaria tuberosa*, Schr.] : Sin. CONSOLTA, HERBA FREIXURERA.
 PULSATIL·LA, s. [*Anemone pulsatilla*, L.].

Q

QUÀSSIA, s. [*Quassia amara*, L.].
 QUEIXAL DE VELLA, s. [*Hyoseris radiata*, L.].
 QUEIXALERA (Herba—), s. [*Hyos-*

cyamus niger et albus, L.].
 QUENOPÒDIA, s. [*Chenopodium spec.*, L.].
 QUINQUINA, s. [*Cinchona*, DC.], del Perú.

R

RÀFIA, s. (Palmes) [*Sagus raphia*] : De fibra molt resistant.
 RANUNCLE, s. [*Ranunculus*, L.].
 RATABOUS (centaura), s. [*Centaurea scabiosa*, L.].
 RATÀNIA, s. [*Ratanhia Krameria triandra*, R. et Pen.].
 1. RAVE, s. [*Raphanus sativus*] (*Radicula*, L.).
 2. RAVE (bleda-rave) [*Beta vulgaris*, L.] : V. REMOLATXA.
 3. RAVE RUSTICÀ, s. [*Cochlearia armoracia*, L.; *Roripa rusticana*, G. G.].
 RAVEÇOT (rabassot, rabacot), s. [*Cytinus hypocistis*, L., o *cystis*].
 1. RAVENISSES, s. [*Raphanus raphanistrum*, L.].
 2. RAVENISSES (herba dels cantors), s. [*Sisymbrium officinale*, Scop.].
 3. RAVENISSES BLANQUES [*Diplotaxis erucoides*, DC.].
 4. RAVENISSES GROGUES. [*Erucastrum obtusangulum*, Rchb.].
 REBOLL, s. [*Pullus*] : V. GARRIC.
 RÈBULA, s. [*Stellaria holostea*, L.].
 1. REGALÈCIA, s. [*Glycyrrhiza glabra*, L.].
 2. REGALÈCIA BORDA, s. [*Astragalus glycyphyllos*, L.].
 REINA DELS PRATS, s. [*Spiraea ulmaria*, L.].
 RELLOTGES, s. [*Erodium malacoides*, W.].
 REMENTEROLA, s. [*Clinopodium vulgare*, L.] : Sin. CALAMENTS.
 REMOLATXA, s. [*Beta vulgaris*, L.; *rapacea*, K.].

1. REPALASSA, s. [*Lappa minor*, DC.].
2. REPALASSA BORDA, s. [*Verbascum*, L.].
- REPUNXÓ, s. [*Campanula rapunculus*, L.].
- RESPLENDOR DE LA NIT, s. [*Drosera rotundifolia*, L.].
- RÈVOLA, s. [*Galium aparine*, L.].
- RIBER, s. [*Ribes*] (*Grossularia*, L.).
- RIBES, s. [*Ribes rubrum*, L.]:
Fruit vermell acidul. Sinònim
RIBER.
- ROCAMORELLA, s. [*Parietaria*, L.].
- RODA, s. [*Medicago*, L.]: Sinònim
ACORDEONS.
- ROJA, s. [*Rubia peregrina*, L.].
- ROLDÓ, s. [*Coriaria myrtifolia*, L.].
- ROMAGUERA, s. [*Rubus collinus*, DC.; *Rubus tomentosus*, W. et N.].
- ROMAGUERÓ, s. [*Rubus caesius*, L.].
- ROMANÍ, s. [*Rosmarinus officinalis*, L.]: Tot l'any té flor blava; és mata boscana.
- ROMÀS, s. [*Rumex pulcher*, L.]:
Sin. PRADELLA, MOLLEROSA, LLENGUA DE BOU, LLENGUA DE LLEBRE.
- ROMER, s. [*Rosmarinus officinalis*, L.]: V. ROMANÍ.
- ROSELLA, s. [*Papaver rhoeas*]:
Sin. GALLARET, PARAMÀ, PAPAPOLES, BADABADCS.
1. ROSER DE CENT FULLES, s. [*Rosa centifolia*, L.].
2. ROSER DE PASTOR, s. [*Rosa arvensis*, Huds.]: Sin. GAVARRERA.
3. ROSER DE TOT L'ANY [*Rosa indica*, L.].
- ROURE, s. [*Quercus sessiliflora*, Sm.].
1. ROVELL, s. [*Uredo linearis*, Pers.].
2. ROVELL D'OU, s. [*Trollius europaeus*, L.].
- RÚBIA, s. [*Rubia tinctorum*, L.].
- RUCA, s. [*Eruca*, Lm.] (crucifera).
- RUDA, s. [*Ruta angustifolia*, Pour.; *graveolens*, L.].
- RUDA DE PARET (o de rata), s. [*Asplenium ruta muraria*, L.].
- RUIBARBRE COMÚ, s. [*Rumex alpinus*, L.].

S

- SABATETES DEL BON JESÚS (o de la Mare de Déu), s. [*Cypridium calceolus*, L.].
- SABÓ DE GITANO, s. [*Saponaria officinalis*, L., *saponaria*].
- SABONETES (canya de rosaris), s. [*Canna indica*, L.].
- SABORIJA, s. [*Hypecoum grandiflorum*, Bent.].
- SAFANÒRIA, s. [*Daucus carota*, L.].
1. SAFRÀ, s. [*Crocus sativus*, L.]:
A la tardor apareix la flor, la qual té els estigmes grocs.
2. SAFRÀ BORD, s. [*Crocus carthamus*, *cirsium*, *centaurea nudicaulis*].
3. SAFRÀ DE MUNTANYA, s. [*Crocus vernus*, All.].
- SAFRANÓ, s. [*Carthamus tinctorius*, L.].
- SAGÚ, s. [*Maranta indica*, Rosc.] (Arrow-root).
- SAGURA (Vayr), s. [*Leucanthemum parthenium*, G. G.].
- SAJULIDA, s. [*Satureia hortensis* et *montana*, L.]: V. SABORIJA.
- SALABARDÀ (gavets, talabart), s. [*Rhododendron ferrugineum*, L.].
- SALATS, s. [*Suaeda*, Forsk; *sosa prima*].
- SALEP, s. : Fècula de distints orchis, tuberculosos.
- SÀLIC [*Salicina*]: del Salze.

- SALICORN, s. [*Salsola soda et kali*, L.; *Salicornia*, L.].
- SÀLITS, s. [*Salix amygdalina*, L.].
- SALSA DE PASTOR, s. [*Thymus serpyllum*, L.].
- SALSUFRAGI (Vayr), s. [*Heracleum sphondylium*, L.] (esp. branca ursina).
1. SÀLVIA, s. [*Salvia officinalis*, L.].
2. SÀLVIA ROMANA (madrona), s. [*Salvia sclarea*, L.].
- SALZE GREC (saule, vimeneres, vimetera), s. [*Salix alba*, L.].
- SÀNDAL, s. [*Pterocarpus santalinus*, L.].
- SANDARACA, s. [*Callitris quadrivalvis*, Vent.].
- SANGUINÀRIA, s. [*Polygonum sanguinaria*, Remy; *aviculare*, L.; *Paronychia argentea*, Lam.].
- SANGUINYOL, s. [*Cornus sanguinea*, L.] : Sin. SANGRINYOL, SANGRELL. V. CORNER.
- SANÍCULA, s. [*Sanicula europaea*, L.].
1. SANGUINÀRIA, s. [*Paronychia nivea*, DC.].
2. SANGUINÀRIA BLANCA [*Paronychia argentea*, Lam.]. Sin.: HERBA DE LES SET SANGRIES.
- SANTJOANS (Vayr.), s. [*Verbascum pulverulentum*, Vill.] (espanyol gordolobo).
- SANTONINA, s. [*Artemisia santonica*, L.].
- SAP, s. [*Erica*] (Sant Feliu de Guíxols).
- SAPELL, s. [*Erica*] (Tortosa).
- SAPONÀRIA, s. : Cariofilàcia medicinal.
- SARAGATONA (herba de les puces), s. [*Plantago psyllium*, Cynops]. De llavor (de puça) medicinal, com la llinosa.
- SARASIONER (corner), s. [*Amelanchier vulgaris*, Mch.].
- SARCOCARP (mesocarp) (esp. *mesocarpio*).
- SARCOCOL·LA, s. [*Penaea fucata*, L.].
- SARGA, s. [*Salix incana*, Schr.].
- SARGANTANA (cervellina), s. [*Catananche caerulea*, L.].
- *SARRAPIA, s. : Arbre de l'Amèrica meridional, de bona fusta; la llavor, una sola al llegum, com una ametlla, serveix per a aromatitzar el rapè i guardar la roba, de les arnes.
- SARREIX, s. [*Panicum crus-galli*, L.] : Sin. PANISSOLA.
- SARRIASSES, s. [*Arum maculatum*, L.; *Arum italicum*, Mill.]: Sin. XERRIES.
- SARRONETS, s. [*Thlaspi bursa-pastoris*, L.] : Sin. BOSSES DE PASTOR.
- SARRÓ(N)S, s. [*Blitum bonus-henricus*, Rchb] : Creix als prats de Núria; es menja com els espinacs.
- SARSA (d'Amèrica), s. [*Smilax sarsaparrilla*, L.] : V. ARITJOL.
- SARSA, s. [*Rubus*, L.].
- SARSAPARRELLA, s. [*Smilax*].
- SASSAFRÀS, s. [*Sassafras officinale*, Nees.].
- SATALIA, s. [*Rosa moschata*, DC.].
- SATINS, s. [*Lunaria biennis*, Moench.] : Sin. PESSETES, FLOR DE PLATA.
- SAULE, s. [*Salix alba*, L.].
- SAÜQUER -A, s. [*Sambucus nigra*, L.] : Sin. SAÜC, BON A(R)BRE. Flors i fruits sudorífics, d'ús vulgar (medicina domèstica). Arbre company de la casa, aviat prosperat. Joguina dels nens. N'hi ha un de vermell.
- SAVINA (sivina), s. [*Juniperus sabinus*, L.].
1. SAXIFRAGA, s. [*Silene saxifraga*, L.] : Sin. HERBA PRIMA.

2. SAXIFRAGA, s. [*Imperatoria ostruthium*, L.].
- SEBÓ, s. [*Pinus silvestris*, L.]: Sin. AVET.
- SEBOLLA, s. [*Scorzonera hispanica*, L.] (esp. *salsifi*).
- SEBUDA, s. [*Angelica silvestris*, L.].
- I. SEGELL, s. [*Polygonatum multiflorum*, All.].
2. SEGELL DE SALOMÓ [*Convallaria*, *Polygonatum*, L.].
- SÈGOL, s. [*Secale cereale*, L.].
- SEMPREVIVA BOSCANÀ, s. [*Helichrysum stoechas*, DC.; *Gnaphalium orientale*, Tourn.].
- I. SENET, s. [*Cassia obovata* Collad.]: És cultivada a Pineda.
2. SENET DE PAGESOS (Lloreret), s. [*Daphne laureola*, L.]: Les fulles, semblants a les del llorer, són dràstiques. Apareix en llocs humits dels boscos. V. OLIVERETA (senet bord).
- SENIGREC, s. [*Trigonella fenum-graecum*, L.].
- SENSITIVA, s. [*Mimosa pudica*, L.].
- SERIDULER, s. [*Sorbus aucuparia*, L.].
- SERPENTÀRIA, s. [*Arum dracunculus*, L.].
- SÈRPOL, s. [*Serpyllum*, L.]. (*Thymus*): V. SALSA DE PASTOR.
- SERRADELLA, s. [*Ornithopus sativus*, Brot.].
- SERVER -A, s. [*Sorbus domestica*, L.].
- SÈSAM, s. [*Sesamum indicum*, L.].
- SESELI, s. [*Seseli montanum*, L.].
- SETGE, s. [*Scrophularia nodosa*, L. (nuosa); *aquatica*, L.].
- SÈVER, s. [*Aloe soccotrina*, Lam.].
- SICOMOR, s. [*Ficus sycomora*, L.; *Acer pseudoplatanus*, L.].
- SIDRA, s.: Beguda fermentada de pomes i d'algunes peres; la de Normandia és la millor.
- SILÍCULA, s.: Fruit de les crucíferes.
- SIMARUBA, s.: Rutàcia oficial. La seva escorça és poc usada.
- SÍNDRIA, s. [*Cucumis citrullus*, L.]: Sin. CABELLS D'ÀNGEL.
- SISANYA, s. [*Lolium temulentum*, L.; *Zizania*].
- SISCALL (barrelleta), s. [*Salsola vermiculata*].
- SOCOTRÍ: V. SÈVER (acibar), ÀLOE.
- SOGRES I NORES, s. [*Primula elatior*, Jq.]: Sin. VIOLES DE SANT JOSEP.
- SOJA, s. [*Soja hispida*]: Mongetes dels japonesos.
- SOSA PRIMA, s. [*Suaeda fruticosa*, Forsk.]: Sin. SALATS, TRINCOLA.
- SUBERÓS: V. SURO.
- SUMAC (sumacar) [*Rhus*, L.].
- SUMOLL: Picapoll (var. de cep).
- SUSSANA, s. [*Geranium rotundifolium*, Poll.].
- SURO, s. [*Quercus suber*, L.].
- SUROLÍ, s. Arbre rar, de fulles ovoides-lanceolades, iguals a les del suro, amb l'escorça semblant a la de l'alzina. És creu que és una hibridació del suro amb l'alzina.

T

- I. TABAC, s. [*Nicotiana rustica*, L.].
2. TABAC DE POLS I DE FUMAR, s. [*Nicotiana tabacum*, L.] (Solán.).
3. TABAC DE MUNTANYA [*Arnica montana*, L.].
4. TABAC DE PARET, s. [*Hyoscyam*]

- mus niger*, L.] : Sin. HERBA DE LA MARE DE DÉU, HERBA QUEIXALERA.
5. TABAC BORD, s. [*Atropa belladonna*, L.] (Vayr.) : Sin. BELLA DONA.
- TALEQUERA, s. : Cervesa de cama dura.
- TÀMARA, s. : Palmera de Canàries. Sin. TAMARIGAL, TAMARILLA, TAMARINDO, etc.
- TAMARINDE, s. [*Tamarindus indica*, L.] : Sin. TAMARIT, TAMARIU, TAMARÓ.
- TAMARISC, s. [*Tamarix gallica*, L., et *africana*, Poir.].
- TAMARISCINIA : Con el gatell o tamarit, arbre elegant dels boscos i de les vores dels rius.
- TAMARIU, s. [*Tamarix gallica*]. Sin. TAMARIT, TAMARELL.
- TANARIDA, s. [*Tanacetum vulgare*, L.] : Sin. HERBA CUQUERA.
- TÀPARA, s. [*Capparis spinosa*, L.].
- TAPISSOTS, s. [*Lathyrus ochrus*, DC.].
- TAPSIA, s. [*Thapsia*, T.].
1. TARONGER, s. [*Citrus*].
2. TARONGER AGRE, s. [*Citrus vulgaris*] (*Auranc.*).
3. TARONGER DE LA XINA, s. [*Citrus aurantium*, Risso.].
- TARONGINA : V. MELISSA. Sinònim ARANGÍ.
- TARONGINA BORDA, s. [*Calamintha officinalis*, Moench.]: Sin. CALAMENTS, REMENTEROLA, MARIALLUISA.
- TÀRREG, s. [*Salvia verbenaca*, L.]: Les llavors s'usen per a treure les brosses dels ulls.
- TARRÓ, s. [*Salvia pratensis*, L.].
1. TE BORD, s. [*Chenopodium ambrosioides*, L.] : Molt abundant; fa una olor agradable (del Mèxic).
2. TE DEL PAÍS, s. [*Veronica officinalis*, L.].
3. TE DE ROCA, s. [*Jasonia*, DC., *radiata*] (Cat. or. i occ.) : Medicinal, casulà.
- TEI, s. [*Daphne gnidium*, L.].
- TEIX, s. [*Taxus baccata*, L.]: Dioica.
- TELL, s. [*Tilia platyphylla*, Scop.]: Tiliàcia.
1. TIMÓ, s. [*Thymus filiformis*]: Sin. TEM BORD (Menorca), *Micromeria*.
2. TIMÓ, s. [*Thymus vulgaris*, L.].
3. TIMÓ MASCLE, s. [*Teucrium aureum*, Rodr.].
4. TIMÓ NEGRE, s. : Salsa de pastor.
- TINTORELL, s. [*Daphne gnidium*, L.] : Daphne és un nom mitològic. Convertida en llorer, evitant una violació d'Apol·lo.
- TINYA, s. [*Stellaria media*, Vill.] (Menorca) (esp. *pamplina*).
- TIRABECS, s. [*Pisum sativum*, L.; *macrocarpum*] : Sin. PÈSOLS CAPUTXINS.
- TÒFONA, s. [*Tuber cibarium*, Bull.].
- TOLLAGA (toiaga) (esp. *erizo*).
- TOMANÍ, s. [*Lavandula stoechas*, L.] : Sin. CAP D'ASE (esp. *cantueso*).
- TOMAQUERA, s. [*Lycopersicum esculentum*, Mill.] : Solanàcia. De fruit mengívol, procedent de Mèxic.
- TOMATERA, s. [*Solanum Lycopersicum*] : Sin. TOMÀTEC, METZINES DE LLOP.
- TORNASSOL, s. [*Litmus croton*, *Crozophora tinctoria*, Juss.].
- LACMUS.
- *TORPES, s. [*Verbascum Chaixii*, Vill.].
- TORTELLATGE, s. [*Viburnum lantana*, L.].

TOSELLA, : Classe de blat.
 TRAVA-CAVALLS, s. [*Polygonum aviculare*, L.] : Sin. ESTIRAVELLES.
 TRÈFOLA ESTRELLADA, s. [*Trifolium stellatum*, L.].
 TRÈMOL, s. [*Populus tremula*, L.].
 TRENCANUA, s. [*Equisetum palustre*, L.] : Sin. HERBA ESTANYERA, SANGNUA.
 TREPADILLA, s. [*Onobrychis sativa*, Lam.] (esp. *pipirigallo*).
 I. TRÈVOL, s. [*Trifolium repens*, *trifolium pratense*, L.] : Sindhim FARRATGE BORD.
 2. TRÈVOL D'AIGUA, s. [*Menyanthes trifoliata*, L.].
 TRIMESTRAL, s. : Blat tardà, que grana als tres mesos.
 TRINCOLA, s. [*Gypsophila hispanica*].
 TRIPONS, s. [*Verbascum thapsus*, L.].
 TROMPERA, s. [*Ephedra vulgaris*, Rich.] (esp. *uva de mar*, *herba de las coyunturas*).
 TROMPETES, s. [*Datura arborea*, Hortul.].
 TRONS, s. [*Silene inflata*, DC.] : Sin. COLITXOS, ESCLAFIDORS, CULÍS.
 TRUMFERA, s. [*Solanum tuberosum*, L.] : Sin. PATATERA, TRUMFES, PATATES.
 TULIPA, s. [*Tulipa silvestris*, L.] : Sin. TULIPERA.
 TURBIT, s. [*Molopospermum cutarium*, DC.] : Sin. COSCOLL, TUIXOS.
 TUSSILAG, s. [*Tussilago farfara*, L.] : És llanuda.

U

ULL DE BOU, s. [*Chrysanthemum segetum*, L.] : Té la flor daura-

da com un ull groc, que surt pels sembrats, i és sempre gemada.

ULL DE PERDIU, s. [*Adonis autumnalis, aestivalis*, L.].
 ULLASTRELL, s. [*Oleaster, Olea europaea*, L.].
 USERDA (borda), s. [*Medicago falcata*, L.].

V

I. VAINILLA, s. [*Heliotropium peruvianum*, L.]. Fam. borragin.
 2. VAINILLA, s. [*Vanilla aromatica*, Sw.].
 VALERIANA, s. [*Valeriana officinalis*, L.] : L'arrel és medicinal, i és molt usada.
 VARA D'OR, s. [*Solidago virga aurea*, L.] : Formosa mateta dels nostres boscos i torrenteres.
 VARA DE JESSÉ, s. [*Polyanthes tuberosa*, L.] (esp. *amiga de noche*, *vara de Aaron*, *de Jessé*).
 VAUMERA, s. [*Lavatera arborea malvàcia*, L.].
 VEÇA (veces), s. [*Vicia sativa*, L.] : Veça de llavor blanquinosa. Sin. VEÇONS, VEÇOTS, GARROFÍ.
 VELLUTETS, s. [*Tagetes patula*, L.].
 VELLUTS, s. [*Celosia cristata*, L.].
 VERATRE, s. [*Veratrum album*, L.].
 VERBENA, s. [*Verbena officinalis*, L.].
 VERDOLAGA, s. [*Portulaca oleracea*, L.].
 VERGA, s. [*Salix incana*, Schr.].
 I. VERN, s. [*Alnus glutinosa*, Gaertn.].
 2. VERN BORD, s. [*Rhamnus frangula*, L.] (esp. *arraclan*, *chopera*).
 VESC [*Viscum*].
 VESCARSÍ, s. : Liquen de roure vell.

VESPES, s. [*Ophrys lutea*, Biv.]: Dites per la figura de les flors estranyes, que imiten insectes : abelles, aranyes i ocells.

VETILAINA, s. [*Viburnum lantana*, L.] : Sin. TORTELLATGE.

VIDAUBI, s. : Sin. DULCAMARA.

VIDIELLA, s. [*Vitis alba* (*clematidis*, L.)].

VIDRIELLA, s. [*Clematis flammula*, L.].

VIMETERA, s. [*Salix viminalis et vitellina*, L.].

I. VINAGRELLA, s. [*Rumex acetosa*, L.] : Sin. AGRELLES.

2. VINAGRELLA, s. [*Rumex-oxalis*, L.].

I. VINCAPERVINCA, s. [*Vinca minor*] (esp. *hierba doncella*).

2. VINCAPERVINCA, s. [*Vinca minor*, L.; *media*, Link, et *major*, L.].

I. VIOLA, s. [*Viola odorata*, L.].

2. VIOLA D'AIGUA, s. [*Pinguicula grandiflora*, Lam.].

3. VIOLA BLANCA, s. [*Anemone alpina*, L.].

4. VIOLA BOSCANA, s. [*Viola canina*, *odorata*, L.].

5. VIOLA D'OLOR, s. [*Viola odorata*].

6. VIOLA DE PASTOR, s. [*Linaria supina*].

I. VIOLER DE SANT JOSEP, s. [*Primula latifolia*, Lap.].

2. VIOLER MARÍ, s. [*Mathiola sinuata*].

3. VIOLER VERMELL, s. [*Matthiola incana*, R. Br.].

VIRUMBELLES, s. [*Clematis recta*, L.] (esp. *flámula*).

VISCARI, s. : Vesc.

VIUDES BORDES, s. [*Scabiosa maritima*, L.] (atropurpúries) : Sin. ESCABIOSA.

VÒMICA, s. [*Strychnos nux vomica*, L.] : Nou, q. v.

X

XEIXA, s. [*Triticum vulgare*, Vill.].

*XENIXELL, s. [*Senecio vulgaris*, L.] : Sin. MORRUTS.

*XEREIX, s. [*Panicum crus-galli*, L.; *Setaria viridis*, P. B.] : Sinònims PANISSOLA, SARREIX.

XEREVIA, s. [*Pastinaca sativa*, L.].

XICALOT, s. [*Argemone mexicana*, L.] : *Chicalote*, *papaveràcia*.

I. XICOIRA (amarga), s. [*Cichorium intybus vel intubus*, L.] : Sin. MASTEGUERA.

2. XICOIRA GRAN, s. [*Lactuca perennis*, L.].

XINELL DE LES BASSES I VIVERS (esp. *ceniglo* i *senecio*).

I. XIPELL, s. [*Erica multiflora*, L.].

2. XIPELL BROSSA, s. [*Calluna vulgaris*, Salisb.].

XIPRER, s. [*Cupressus fastigiata*] : Sin. XIFRER.

*XISCA, s. [*Phragmites communis*, Trin.] : Sin. CÀRRITX.

XOP, s. [*Populus nigra*, L.] (espanyol *álamo negro*) : Sin. POLL.

XUCLA ORCANETA, s. [*Onosma echioides*, L.].

XUCLADORS, s. [*Melampyrum pratense*, L.].

XUCLAMEL, s. [*Lonicera etrusca*, Santi.] : V. LLIGABOSC.

XUFLA, XUFLES, s. [*Cyperus esculentus*, Gouan.].

*XULIUS, s. [*Scilla liliohyacinthus*, L.].

Y

YUTE, s. [*Corchorus*] : Jute.

A. SALLENT